MIDWEST
INTER-LIBRARY
CENTER
CHICAGO

MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

Lituanistinė biblioteka ir bibliografija

A. MERKELIS, Great Neck, N. Y.

Spaudoje iškeltas ir jau priimtas sumanymas išleisti Amerikoje "Lietuvių Enciklopediją". Leidžiant bendrąją enciklopediją, pirmuosius jos tomus, išleistus nepriklausomoje Lietuvoje, bereikia tik perredaguoti ir papildyti. Tolimesnių, jau čia Amerikoje paruoštų Lietuvių Enciklopedijos tomų lituanistinė dalis, dabartinėse aplinkybėse, turės būti silpnesnė. Jeigu mes Amerikoje turėtume lituanistinę biblioteką ir paruoštą prieinamos lituanistinės literatūros ir archyvinės medžiagos bibliografiją, žymiai palengvėtų Lietuvių Enciklopedijos tolimesnių tomų ruošimas (turiu galvoje jų lituanistinę dalį), galėtume pradėti ruoštis ir lituanistinę enciklopediją leisti, ir daug plačiau bei sėkmingiau dirbti kitokį lituanistinį darbą, kuris atstatomai nepriklausomai Lietuvai bus labai reikalingas. Tad šį, mano nuomone, būtiną ir skubų reikalą noriu čia plačiau pasvarstyti.

Lituanistinė Biblioteka

Lituanistinės bibliotekos reikalingumo bei būtinumo, manau, niekas neginčys. Jos trūkumą gyvai jaučia kiekvienas, kuriam tenka dirbti bet kuris didesnis lituanistinis mokslo ar šiaip jau su Lietuva susijęs darbas. Tačiau šiuo metu įsteigti lituanistinę biblioteką, kuri patenkintų būtiniausius reikalus, labai sunku, o pesimistiškiau šiuo atveju nusiteikęs, gali netgi teigti, kad beveik neįmanoma. Pirmiausia susiduriame su lėšomis, kurių telkimas čia nelengvas.

Kitas svarbus klausimas: iš kur tokiai bibliotekai reikalingų knygų gauti. Knygynuose mes nedaug jų terasime pirkti (turiu galvoje senąją lituanistinę literatūrą). Jas daugiausia tegalima telkti aukomis. Jei mes būtume įstengę įsigyti Nepriklausomybės Akto signataro, buv. Lietuvos pasiuntinio Šveicarijoje a. a. dr. Jurgio Šaulio vertingą lituanistinę biblioteką, ji būtų sudarius rimtą ir tvirtą pagrindą Amerikos Lituanistinei Bibliotekai. Dabar šią biblioteką, berods, įsigijo Pennsylvanijos Universitetas, kuriame dirba ir keletas mūsų profesorių lituanistų.

Nors Lituanistinę Biblioteką ir kaip sunku būtų įsteigti, tačiau mes ją turime organizuoti, ir, jei nuoširdžiai jos steigimu bei augimu sielosimės, ji ilgainiui išaugs į gražų kultūrinį židinį.

Prie Lituanistinės Bibliotekos taip pat turėtų būti rankraščių ir foto nuotraukų bei tų negatyvų skyriai. Lituanistinė Biblioteka ir jos skyriai daugiausia augtų iš aukų ir palikimų. Senosios Amerikos lietuvių, organizacijos savo archyvuose turi senų ir vertingų lietuviškų knygų, kurių dalį ar bent jų dublikatus galėtų paaukoti Lituanistinei Bibliotekai. Taip pat ir paskiri asmens savo knygynėmis aukomis prisidėtų prie organizuojamos bibliotekos.

Kasmet vis daugiau ir daugiau išleidžiama lietuviškų knygų. Leidėjai bent porą egzempliorių savo išleidžiamų knygų turėtų siųsti Lituanistinei Bibliotekai.

Jei mes į tą biblioteką sutelktume visas už Lietuvos ribų išleistas knygas ir laikraščių komplektus, jau būtų padarytas didelis ir svarbus darbas.

Prie Lituanistinės Bibliotekos suorganizuoti literatūrinį archyvą, vaizgantiškai tariant, rašliavos muzėjų, dar lengviau būtų galima. Amerikos lietuvių laikraščių archyvuose apsčiai esama medžiagos, kuri neglobojama ir nesaugojama nyksta ir, šiandien norinčiam ja pasinaudoti, ji beveik neprieinama. Į Literatūrinį Archyvą daug vertingos medžiagos suaukotų ir patys rašytojai, laikraštininkai, visuomenės veikėjai, politikai ir kt.

Kas turėtų steigti Lituanistinę Biblioteką?

Lituanistinę Biblioteką turėtų steigti šiapus geležinės uždangos lietuvių visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą rykiuoją veiksniai. Tai galėtų daryti organizuojamoji Pasaulio Lietuviu Bendruomenė, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas ar, jo pavedimu, kuri kita lietuvių organizacija — Amerikos Lietuvių Taryba, Tėvynės Mylėtojų Draugija ir kt.

Lituanistinė Bibliografija

Ir prie geriausių norų bei didžiausių pastangų neįmanoma greitu laiku įsteigti tokios lituanistinės bibliotekos, kuri galėtų patenkinti bent minimalinius reikalavimus lituanistų, dirbančių mokslo darbą. Kol tokią biblioteką įstengtume sukurti, ją galėtų pavaduoti šiapus geležinės uždangos prieinamos lituanistinės literatūros bibliografija.

Jau pačiose JAV yra nemažai viešųjų ir privačių bibliotekų, kuriose esama apsčiai lituanistinės literatūros. Pvz. buv. Lietuvos Universiteto, o dabar Pennsylvanijos Universiteto profesoriaus dr. Alfredo Senno rūpesčiu ir pastangomis Pennsylvanijos universitete nemažai sutelkta lituanistinės medžiagos. Ir pats prof. A. Sennas, nuoširdus Lietuvos ir lietuvių bičiulis, turi gausią lituanistinę biblioteką. Jau minėjau, kad Pennsylvanijos universitetas įsigijo vertingą dr. Jurgio Šaulio lituanistinę biblioteką. Tad šie didžiausi lituanistinės literatūros rinkiniai pirmiausia turėtų patekti Lituanistinėn Bibliografijon.

Lituanistinės literatūros galima rasti ir kitų universitetų bibliotekose. Lituanistinės medžiagos, ypač iš lietuvių tremties laikotarpio, daug esama dr. A. Geručio globojamam Bibliografijos Archyve Šveicarijoje.

Aš manau, kad organizacijų, laikraščių ir kai kurių privačių asmenų bibliotekų savininkai leistų įtraukti savo turimas lituanistines knygas į Lituanistinę Bibliografiją.

Nereikėtų gaišti

Lituanistinės Bibliografijos sudarymas yra įgyvendinamas ir dėl jo nebereikėtų gaišti. Čia Amerikoje turime keletą patyrusių bibliografų ir net patį Lietuvos bibliografijos kūrėją, buv. Kauno ir Vilniaus Universitetų bibliotekų direktorių prof. Vaclovą Biržišką.

Mano nuomone, mums prieinama Lituanistinė Bibliografija turėtų būti leidžiama Biuleteniais, juose pateikiant visose bibliotekose ar privačiuose rinkiniuose esančią lituanistinę literatūrą. Pastabose nurodyti, kuriomis sąlygomis galima ja pasinaudoti.

Jei vienas ar keletas žmonių sudarinėtų Lituanistinę Bibliografiją, jos sudarymas užtruktų ilgokai. Jai reikalingi talkininkai — bendradarbiai ir jų atsiras.

Lituanistinę Bibliografiją reikėtų leisti ne iš karto, bet Biuleteniais, kurie galėtų būti leidžiami kas mėnuo, ar pagal reikalą, ir dažniau. Lituanistinės Bibliografijos Biuletenio redakcija sudarytų savo bendradarbių tinklą. Biuleteniai reikėtų spausdinti rotatorium, nemažiau kaip 300 egz. Susirastų toks skaičius lituanistų ir lituanistikos mėgėjų, kurie Biuletinį prenumeruotų ir tuo būdu susidarytų lėšų jam leisti.

Tikėdami į Lietuvos laisvę, dėl jos dirbdami, mes pirmiausia kurkime tokias institucijas, kurios Lietuvos laisvės darbą ir kovą lengvintų, kurios padėtų mums išbristi iš gražių bei skambių žodžių klampynės ir įgalintų pradėti žygius, kurie, kaip skambūs žodžiai, nebedingtų be pėdsako.

Red. pastaba. Svarstant šį vertingą sumanymą, reikėtų atkreipti dėmesį į šiuo metu turimą didžiausią ir geriausiai tvarkomą lituanistinę biblioteką prie Marijos Augštesniosios Mokykla Chicagoje. Čia jau yra labai stipri mūsų pageidaujamos bibliotekos užuomazga; naujuose rūmuose yra gana erdvios patalpos, turima ir personalas bibliotekai tvarkyti. Bereikia bendromis jėgomis ją išplėsti. Būdama prie augštesnės mokyklos, kurią lankys 1,200 auklėtinių, daug patarnaus jaunajai kartai. Be to Chicaga yra vienas didžiausių lietuvybės centrų, kur įsikūrę daugelis mūsų intelektualų; netoli yra kita didelė lituanistikos biblioteka— TT Marijonų seminarijoje. Gal būtų galima jų veikimą koordinuoti.

Augščiausios poezijos premijos

Skiriama už augščiausius laimėjimus poezijai Bollingen vardo premija už 1952 metus paskirta dviems poetams: teisininkui **Archibald MacLeishui** ir gydytojui **William Carlos Williams.**

A. MacLeish pernai metais išleido parinktų eilių knygą, apimančią 35 metų laikotarpį. Autorius yra žydų kilmės, gimęs 1892 m., baigęs Yale universitetą, teisę ir kurį laiką ta profesija vertęsis Bostone. Vėliau turėjo kelias augštas valdiškas tarnybas; šiuo metu yra Harvardo Un-to retorikos profesorius. Tačiau poezijoje retorikos įtakos kaip ir nėra. Jo pasakymu, poezija turinti būti "bežodė, kaip paukščio skridimas". Ypatingai jis mėgsta tercinas. Sakoma, kad joks modernus poetas nėra taip pulkiai vartojęs anglo-saksiškų aliteracijų, kaip MacLeishas. Jis rimuoja beveik išimtinai asonansais. Jo eilės pilnos konsonansų, disonansų ir "pusrimių", kokius vokiečių poezijon yra įvedęs St. George, o lietuvių — J. Aistis. Pirmoji knyga pasirodė 1917 m., vardu "Dramblio kaulo bokštas". Po 10 metų išėjo "Gatvės mėnulyje. 1933 m. jam buvo paskirta Pulitzerio premija.

Antras laureatas, W. C. Williams, 1952 m. neišleido jokios knygos. Tai pirmas atsitikimas, kad premija būtų paskirta autoriui ne už knygą, bet apskritai už jo "poetinę įtaką". O pernai W. C. Williams kaip tik ir buvęs populiariausias ir daugiausia komentuotas poetas.

Premija skulptoriui

Notre Dame universiteto skulptūros profesorius kun. A. Lauck laimėjo Pennsylvanijos Dailės Akademijos auksinį medalį už savo skulptūrą "Besimeldžiantis vienuolis".

Juozas Mikuckis

Jaunas bernelis

Jaunas bernelis tiesos jieškoti
Ir aš pasaulin buvau išėjęs. —
Nuartos ežios, takai šakoti,
Klastingais vingiais keliai viešieji.

Ak, drąsūs buvo jaunystės šuoliai,
Bet pirmos žaizdos giliai įsmigo! —
Randai jų dega dar ligi šiolei,
Sukeltos kančios dar neužmigo.

Ir skausmas spėjo man įsibrauti,
Kai lauktos aušros nebesirodė,
Kai tiesai degint laužai sukrauti,
Nusivylimas kai širdį skrodė.

Jaunas bernelis buvau išėjęs
Aš į pasaulį, laukus gimtuosius...
Klastingai tiesės keliai viešieji,
Erškėčiai augo kelių šlaituose.

Kodėl širdis taip virpa?

Aš nežinau kodėl širdis taip virpa, —
Net žodžiai man krūtinėje sustingo?
Gal nerimo ugny viltis sutirpo,
Kai mano tolin kelio vėžės dingo.

Atleis gal ežios man laukuos ir takas
Ir girios, kur jaunatvėje aidėjo,
Kai ryžomės ir žygiuose mums sekės,
Ir pergalės daina kada lydėjo.

Kiekvienas mano laistytas medelis
Ir tie, pasenę medžiai, iškeroję,
Kur matė mano kančią ir nedalią,
Kai svetimi man tiesės vasarojai, —

Atleis gal man, kad juosius aš apleidau
Ir žūti nelikau pas jų kamienus,
Kai metai skausmą brėžė man į veidą,
Kai sunkios bandymų užplūdo dienos...

Aš nubaustas, aš nubaustas už kaltę:
Be tėviškės širdis neapsipranta
Ir laukiu, kad greičiau klajunę valtį
Likimas blokštų prie palaimos kranto.

Nuskristi dvasia

Nuskristi dvasia į jus mylimi toliai,
Kur miško ošimas kuždės man slapčia,
Kur kaimuos kiekvienas artojas — man brolis
Ir grįžtančio laukia gimtoji grįčia!

Pažadint nusilpusią skaisčiąją viltį
Ir aukurus kovai užkurti,
Kad būtų šviesu, kad daugiau neapviltų,
Klasta prisidengusis smurtas.

Skardžiau, kad skambėtų nutilusios stygos,
Dainuoti ne vien tiktai kančiai,
Kad skausmas išnyktų, kur graužia įsmigęs
Ir židinį laisvas kūrenčiau.

Nuskristi dvasia į jus mylimi toliai,
Kur miško ošimas kuždės man slapčia,
Kur kaimuos kiekvienas artojas — man brolis
Ir grįžtančio laukia gimtoji grįčia!..

Prieš nešvarią literatūrą

Visa eilė Amerikos organizacijų pradeda organizuotą akciją prieš nešvarią literatūrą JAV-se. Iniciatyvos imasi šios organizacijos: skautai, skautės, katalikų vyrų sąjunga, The American Federation of Labor, The National Congress of Parents and Teachers, CIO, Kiwanis International. George Meany, AFL prezidentas savo viename rašte pastebi: "Visa tauta turi rūpintis, ką skaito būsimieji Amerikos piliečiai. Mūsų sistemos pagrinde yra laisvė, tačiau tokia laisvė, kuri pripažįsta, kad su kiekviena teise yra susieta ir atsakomybė".

LIETUVA — DAIL. KAZYS VARNELIS

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **A. Bendorius,** Lietuvos Pedagoginio Instituto Kraštotyros lektorius, parašė, o Sūduva išleido knygą **"Lietuva'. Kraštas, gyventojai, kultūra".** Tai vadovėlis lituanistikos mokyklai, parašytas pagal Lituanistikos Programoms Ruošti Komisijos 1952 m. New Yorke priimtą tremties sąlygoms pritaikytą programą. Vadovėlis dar praplėstas aprašymais įvairių Lietuvos vietovių ir todėl darosi įdomus apskritai jaunimui ir šiaip kiekvienam Lietuvos išsiilgusiam. Šį veikalą ruošiant savo patarimais padėjo prof. K. Pakštas ir prof. St. Kolupaila. Iliustracijos daugumoj iš V. Augustino ir prof. St. Kolupailos.

Knygos pirmojoje dalyje pavaizduojama Lietuvos vieta Europoje, Lietuvos plotas ir sienos, žemė, upės ir ežerai, klimatas, augalai, gyvuliai, gyventojai, švietimas, kariuomenė, gerovė Nepriklausomoje Lietuvoje. Antroje dalyje aprašomos Lietuvos sritys ir žymesnės vietovės Rytų Lietuvoje, Vidurio Lietuvos žemumoje, Žemaičiuose, Panemunėse ir Sūduvoje. Gausu iliustracijų, yra net vaizdžių diagramų, kas veikalą daro vaizdų, turiningą ir įdomų. Prie knygos pridėtas didelis žemėlapis, A. Bendoriaus sudarytas su smulkkiais Lietuvos vietovardžiais. Dviejų spalvų viršelio aplankas su dail. K. Varnelio iliustracija, kur vaizduojamas Lietuvos gyvenimas miniatiūroje: ūkininko šeima su gyvuliais ir ūkio padargais.

● **Loyolos Universitetas patenkintas Žurnalistikos Instituto darbais.** Baigus Žurn. Instituto kursus jo koordinatorius advokatas J. A. Zvetina atsiuntė buv. instituto direktoriui kun. V. Bagdanavičiui, MIC, laišką, kuriame išreiškė universiteto viceprezidento O' Callagham vardu palankumo pareiškimą kun. V. Bagdanavičiui ir institutui. Universitetas yra ypač patenkintas tvarkingu viso reikalo suorganizavimu. Baigdamas laišką Zvetina rašo: "Tai buvo naujas bandymas Universitetui, ir jo rezultatai visų užinteresuotų laikomi visiškai patenkinamais. Aš manau, kad tokia pati reakcija yra ir iš Jūsų pusės ir iš pusės tų mokslininkų, kurie kartu su jumis šiame puikiame darbe dalyvavo".

● **Dr. P. Jonikas** parašė, o Terra šiomis dienomis išleidžia, **"Lietuvių kalbos istoriją".** Knyga turės 256 puslapius, didelio formato. Veikalas apžvelgia lietuvių kalbos raidą nuo seniausių laikų indų — europiečių prokalbės iki XIX amžiaus. Nagrinėjama taipgi vietovardžių ir asmenvardžių kilmė ir rūšys, duodama bendrinės kalbos ir rašybos istorija. Dr. P. Jonikas taipgi yra parašęs studiją apie pavardes studentų, mokslus ėjusių užsienio universitetuose nuo XV iki XVIII amžiaus. Studija apima apie 2,000 pavardžių. Straipsnis yra paruoštas anglų kalba ir gal tilps kuriame amerikiečių filologiniame žurnale.

● **Dr. Juozas Venckus,** S. J., Montevideo mieste, Uragvajuje, vietos jėzuitų kolegijoje dėstys biologiją ir kunigų seminarijoje anglų kalbą, kartu darbuosis su vietos lietuviais.

● **P. Kesiūnas** parašė 3-jų dalių romaną **"Tarp žalsvų palapinių",** kurio turinys paimtas iš mūsų kovų dėl laisvės. Šis romanas jau baigiamas spausdinti ir greit pasirodys rinkoje.

Reikia pastebėti, kad šio romano autorius su didesniu kūriniu išeina į viešumą pirmą sykį, nors šiaip spaudoje dalyvauja jau gana seniai. Anksčiau yra išleidęs dramą "Vergijos griuvėsiuose", apysaką "Liūdna gegužinė" ir smulkesnių dalykų. Šį romaną parašė dar tebebūdamas Vokietijoj, o vėliau visą laiką kruopščiai pertaisinėjo.

[illegible] produktyvus rašytojas. Jo yra išėję šios knygos: Pirmosios dainos (1910 m.), Auštant (1912 m.), Didvyriai ir smulkmenos (1915 m.), Aušros rasos (1920 m.), Vakaro kaukės (1924 m.), Laukuose (1926 m.), Dienų grandys (1932 m.), Svetimose viršūnėse (1946 m.). Poetas vyresnės kartos žmogus (gimęs 1891 m.), dabar gyvena Baltimorėje; čia dedamus eilėraščius specialiai atsiuntė "Draugui".

● **Prof. dr. Juozas Beleckas,** S. J., buvęs Misijų žurnalo redaktorius ir dėstytojas Jėzuitų Gimnazijoje Kaune, o nuo 1946 m. profesoriavęs Scrantono Universitete, vasario mėnesį pradėjo dėstyti vokiečių kalbą ir literatūrą Loyolos Universitete Chicagoje. Gyvens prie universiteto, 6526 Sheridan Rd., bet dėstys ir miesto centre esančioje universiteto šakoje Louis Tower, 828 N. Michigan ave. Vakarais dar dėstys universiteto kolegijoje Louis Tower patalpose. Prof. J. Beleckas filologiją ir germanistiką yra studijavęs Bonnoje ir Romoje. Loyolos Universitete dėstys vietoj buv. ministerio Schwarzenbergo, kurs pereina dėstyti politinius mokslus.

● **V. C. Jaskevičius,** S. J., lietuvis, kilęs iš Bostono, Fordhamo universitete, New Yorke, yra direktorius Institute of Contemporary Russian Studies. Daktaro laipsnį baigęs studijas Pennsylvanijos Universitete gilino mokslus Paryžiuje. Yra narys šių organizacijų: Linguistic Society of America, Modern Language Association of America, American Association or Teachers of Slavic and East European Languages ir L'Institute des Etudes Slaves, Paryžiuje.

● **Henrikas Lukaševičius** parašė romaną **"Likimo žaismas",** kuriame vaizduojamas gyvenimas lietuvių išeivių Pietų Amerikoje, o taipgi ir įspūdžiai Šiaurės Amerikoje. Numatoma, kad jį išleis Liet. Knygos Klubas. Tuo reikalu vedamas susirašinėjimas.

Dėl naujai statysimos bažnyčios projekto

ADOMAS VARNAS, Avon Lake, Ohio

Turiu prieš akis statysimos Švč. P. Marijos Gimimo bažnyčios projektą. Iš anksto pasisakau neįimąs jo vertinti, matuodamas kad ir nepretenzinio objektyvumo mąstu dėl grynai formalių sumetimų: nesu joks tos srities specialistas, vadinas, nesu nei architektas praktikas, nei architektūros teoretikas bei jos istorijos žinovas. Pareikšda mas čia savo nuomonę, pasisakau kaip eilinis architektūros mėgėjas.

Estetinis savojo krašto būdingumas

Žinoma, ne be to, kad savo laiku nebūčiau susipažinęs šiek tiek su istoriniais architektūros duomenimis, su jos stilių plėtra, dėstoma augštose dailės mokslainėse (Petrapilis, Krokuva, Ženeva), arba ir kiek platėliau tyrinėjęs ją bei dirbęs per Pirmąjį Pasaulinį karą, ryšium su buvusiu numatomu sugriautos Lietuvos atstatymo reikalu (vadovavau technikos sekcijai prie Centr. Lietuviams Pabėgėliams Šelpti Komiteto Petrapilyje). Taip pat ir nepriklausomos Lietuvos laikais domėjausi architektūrinėmis statybos problemomis ir sekiau konkrečius jų sprendimus tiek mūsų atsistatančioje Tėvynėje, tiek ir platesniame Vakarų pasaulyje. Daugiausia mane domino toji moderniosios architektūros plėtra bei jos kryptis, kurios laikė ir šiandien tebelaiko pagrindiniu savo uždaviniu nevien racionaliausiai susiderinti su ekonomiškai bei higieniškai erdvės sunaudojimo principais, ar su formų paskirties pradais, bet mato taip pat gyvą reikalą architektūrinę statybą surišti estetiniais saitais tiek su betarpinės aplinkos charakteriu, tiek ir su platesnio krašto gamtovaizdžio dvasia.

Iš antros pusės — dedamos didelės pastangos kultivuoti struktūrinius bei ornamentinius pradmenis, jau anksčiau pasireiškusius savojo krašto statyboje. Visomis tokiomis pastangomis siekiama stiprinti estetinį savojo krašto būdingumą, drauge pasitarnaujant ir pasaulinės architektūros lobio padidinimui.

Olandai, danai, norvegai

Šitokios architektūrinės krypties šiandien prisilaiko, plačiai remiant visuomenei bei savivaldybių organams, beveik visi, geografiškai mums taip artimi nordikai, ypač olandai, danai, norvegai ir suomiai. Mūsų architektų pastangos, tenka atvirai pripažinti, iki šiol dar nesusilaukė ryškesnių šiuo atžvilgiu rezultatų. Gaila. O juk struktūrinių, ypač ornamentinių originalių pradmenų, yra gana apsčiai įsidiegę mūsų primityvioje medžio statyboje: trobesiuose, bažnyčiose ir kryžiuose. Tik tų pradmenų plėtros uždaviniams kultivuoti nepakanka vien mokslo žinių; reikia dar ir gilesnės intuicijos, lakesnės vaizduotės, nuoširdaus noro bei palinkimo, o svarbiausia — nenuilstamo kūrybinio darbo.

Naujasis projektas

Įsižiūrėjęs nūnai į Švč. P. Marijos Gimimo parapijos bažnyčios projektą, patiektą inž. J. Muloko, randu jame vieną pirmųjų drąsesnių bandymų originaliau išspręsti barokinės architektūros uždavinį gana impozantiškame kryžminės bažnyčios pastate su dviem fasadiniais bokštais. Šitame projekte susiduriame su visa eile struktūrinių bei ornamentinių savybių, pasisemtų iš mūsų liaudinės — medinės ir mūrinės — statybos aruodo.

Vienas ryškesnių šio projekto pažymių yra savo rūšies naujumą — bent lietuviškame pasaulyje — kuri, tačiau, yra ne tik priimtina, bet ir sveikintina, tai lengvas bokštų, palinkiui į viršūnes siaurėjimas. Jis gan dažnai užtinkamas primityvioje mūsų medžio statyboje medinių varpinių pavidale. Pagal šitą bokštų struktūrą logiškai rikiuojasi projekte ir fasadinių durų bei kitų dalių atitinkamas abišalis nuolaidumas į viršų, kuris, tarp kitko, lietuvių kalboje turi ir savo tikslų terminą — "nūkamienis", — žodis, kuriuo gražiai nusakome mums gerai pažįstamų gimtojo krašto augalų — eglių ir pušų — struktūrą. Monumentalinėms bokštų plokštumoms tas nūkamieniškumas duoda gyvą, savotiškai judrų ištęstos trapecijos polėkį į viršų ir savo ruožtu tvirtai pagrindžia itin tąslią, barokiškai lenktą apybraižą, kurią matome tarpbokščių užbaigos iškilume. Tai frontinis išilginio stogo galas — pakraigė ir to galo užbaigos architektūrinis apipavidalinimas. Šitos dalies struktūra taip pat turi savo užuomazgą mūsų liaudies statyboje, ir jau nebe medinėje, bet mūrinėje. Tai bene Šaukėnų ar Šaukoto kapinių vartai (tiksliai nebeprisimenu vietovės).

Sumanus perkėlimas kitų architektūros lyčių

Pačių bokštų užbaigos, priėmusios koplytėlinių kryžių viršūnes, įsipavidalina į barokiškai lenktų kampų bei spyrių padangtes, apvainikuotas horizontaliai sukryžiuotais koplytėlinių viršūnių stogais. Šitas bokštų užbaigos povokis (koncepcija) yra sėkmingai išvystytas ir apipavidalintas sumaniai perkėlus medinės architektūros lytis į mūrinės plytos medžiagą. Tenka pripažinti, kad estetiniu atžvilgiu jos lygiai gerai įsiteikia šitai mūro medžiagai, kaip ir atitinkamos tradicinės barokinių

Lietuviškas kryžius

bokštų užbaigos. Tačiau šiuo naujuoju savo pavidalu jos bus visuomet artimesnės Lietuvos gamtovaizdžiui ir lietuvio sielai, ne vien dėl to, kad jos turi organiškos, pirmapradžios vidaus sąsajos su primityviąja mūsų liaudies kūryba ir lietuviško gamtovaizdžio puošyba (kryžiai), bet ir dėl to, kad barokinių ar kurių kitokių įvijų į vidų nugręžtas pritaikymas, įvidinė vijų vartosena, daug giliau simbolina pagrindines lietuvių nuotaikas, kaip kad išvidinė jų vartosena. Apie tai plačiai liudija tiek mūsų trobesių bei kryžių ornamentika, tiek ir žilosios senovės, žalvario gadynės iškasenų puošyba.

Vertingas ryžtas

Būtų kiek perilga šitaip smulkiai nagrinėti visas kitas šio bažnytinio pastato dalis, tiek išorines, tiek išvidines. Čia pakaks pažymėti, kad projekto visumoje, kaip ir detalėse, nerandu jokių struktūrinių ar ornamentinių netikslumų, dėl kurių reikėtų patį sumanymą bei įpavidalintą jo projektą smerkti. Priešingai, tie nauji įnašai, apie kuriuos anksčiau kalbėjome, jei ir nelaikytume jų visu šimtu procentų tobulais architektūriniu požiūriu, visdėlto jie nepaprastai džiugina mūsų estetinius nusiteikimus. Kita vertus, reikia nepamiršti, kad jais laužomi pirmieji ledai. O visa žmonijos bulties istorija sako, kad pirmieji ledai sunkiausiai duodasi laužomi; užtat juo vertingesnis ryžtas tų, kurie nesitraukia atatupsti prieš didžiuosius sunkumus, bet drąsiai su jais kovoja iki nugalėjimo. Šiuo atveju tatai liečia tiek pačius šios statybos sumanytojus bei projektuotojus, kaip ir jos vykdytojus. Linkiu geriausios kloties.

Geriausių knygų rinkinys yra puikiausias namų patarėjas.
— *Petrarka*

DĖMESIO!

Reikalaukite pas visus knygų platintojus tik ką iš spaudos išėjusio P. Abelkio istorinio romano

Žemaičių Krikštas

apie kurį skaitytojų atsiliepimai kuo geriausi. Negaudami vietoje, įdėję Money Orderį, kreipkitės laišku **į V. Malakauską, 10716 So. Wabash Ave., Chicago 28, Ill.** Knyga 422 psl., drobės viršeliais, kaina $3.50. Platintojams, užsakantiems nemažiau 10 egz., duodama nuolaida.

Dr. Donald F. Alexander
KOJŲ SPECIALISTAS
1347 So. 50th Ave., Cicero 50. Ill.
Telef. OLympic 2-8200
Priėmimo valandos: Pirmad. ir antrad. nuo 2 iki 5 ir 7 iki 9 v. vak. Ketvirt. nuo 10 v. ryto iki 5 v. vak. Penktad. nuo 10 val. ryto iki 5 v. v. ir nuo 7—9 val. v. Šeštad. nuo 1 v. iki 4 v. p. p.

Kiek sutaupysite šiais metais?
Dabar, pradedant naujus metus, laikas užsibrėžti tikslą sutaupyti tam tikrą sumą. Andraustoje įstaigoje bus nesunku taupyti ir gauti gerus dividendus.
Taupykite asmeniškai arba per paštą
UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1800 So. Halsted Street Chicago 8, Illinois
Telefonas: HAymarket 1-2028
INSURED
Valandos: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. p. p.

TAUPYKITE SAUGIAI IR PELNINGAI!!

Mes kviečiame lietuvius pasidėti savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association, kuri yra proporcionaliai viena iš smarkiausiai augančių taupymo įstaigų visoj Chicagoj. Pas mus kiekvieno taupomi pinigai yra pilnai apdrausti iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.
Chicago Savings suviršiu 28 metai kaip saugiai ir pelningai teikia visiems teisingą ir mandagų patarnavimą. Ji iš anksto neprižada, bet visada išmoka aukštą dividendą.

MŪSŲ TURTAS SIEKIA DAUGIAU DEŠIMTIES MILIJONŲ DOLERIŲ ($10,000,000.00)

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
6234 South Western Ave. Chicago Phone GRovehill 6-7575
JOHN PAKEL, President

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA Valandos: Pirmadieniais nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta visą dieną. Šeštadieniais nuo 9 ryto iki 2 po pietų.

DĖMESIO NAMŲ SAVININKAI! Pakeiskite jūsų anglinį krosnį į aliejinį dabar už žemiausias žiemos kainas! Lengvi mėnesiniai išsimokėjimai. Mes specializuojamės į GAŽINIUS — ALIEJINIUS PAKEITIMUS IR PATAISYMUS Mes aptarnaujame bet kur mieste ar priemiesčiuose.
DEXTER HEATING
458 W. 46 Place KEnwood 8-1150

SOPHIE BARCUS
LIETUVIŠKOS VAKARUŠKOS
RADIO PROGRAMA
IŠ WGES Stoties — Banga 1390
PIRMAD. iki PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 ryte
iš tos pat stoties PIRMADIENIO vakare nuo 7 iki 8 val.
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Ill. HEmlock 4-2413

VLADAS ŠIMAITIS
Real Estate
3452 So. Halsted Str.
Chicago 8, Ill.
Tel. YArds 7-8333
BIshop 7-0480
Namų pirkimas, pardavimas, nuomavimas, nuosavybės dokumentai, valdymas, paskolos. Perrašinėjimai, vertimai, pajamų mokesčių pareiškimai, nuomų pakėlimui blankai, imigracijos ir natural. pagalba.

Tel. ofiso HE. 4-6699, rez. PR. 6-7333
DR. ANTANAS ALEKNA
(ALEKNAVIČIUS)
GYDYOOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL: 1—4 ir 6—9
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. p. p. išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Tel. ofiso ST 3-2320, rez. HE 4-4039
DR. JONAS BAKŠYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
745 West 77 St.
Rez. 6953 Washtenaw Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 2—4 po pietų, 7—9 vak. Treč. ir šeštad. 2—4 v. p.p.

DR. BR. BEINORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6656 So. Halsted Street
Kampas Marquette Rd. ir Halsted St.
Val.: 7—9 kasdieną, šeštad. 3—5,
Tel.: Ofiso WE. 6-2811
Namų WA. 5-2990

Tel. ofiso VI. 7-0583. rez. RE. 7-7868
DR. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas. Šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Tel. ofiso HE. 4-5849, rez. HE. 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutarties

Ofisas ir rezidencija — YArds 7-3526 ir YArds 7-7410
DR. G. J. BYLAITIS
Vidaus, vaikų, nervų gydytojas
DR. JONAS VALAITIS
Gydytojas ir chirurgas
4038 So. Archer Ave.
VAL.: pirmad., trečiad., ir penktad. 6:30 iki 8:30 P. M.
Kitomis dienomis susitarus.

Tel. ofiso WA. 8-3060. rez. CO. 4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL.: (išskyrus šeštad. ir sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p. p.; 7—9 v. vak. Ligonius priima tik pagal susitarimą
Rezid.: 10838 So. Wabash Ave.

Tel. ofiso VI. 7-0600. rez. VI. 7-7303
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Spec. moterų ligos ir akušerija)
4055 Archer Ave.
Kampas Archer ir California Ave.
VAL.: 2—4 ir 6—9 v. p. p. išskyrus sekmadienius.

Tel. ofiso YA. 7-1166, rez. DA. 6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampas Halsted ir 35-ta gatvė)
VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p. p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.
Rez. 3247 S. EMERALD AVE.

TELEFONAI
Ofiso Filmore 3-2007 Buto COlumbus 1-6190
DR. K. JABLONSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
154 North Broadway
MELROSE PARK, ILL.
Val. 6:30-9 val. vak., išskyrus sekm.

Ofiso GRovehill 6-4020
Rezidencijos HIlltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL. 2—4 p. p. ir nuo 7—9 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso PR. 6-3838, rez. RE. 7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL. kasdien nuo 2—4 p. p. ir 7:30 iki 9 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

---

PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ
PERKRAUSTOME BALDUS
Patarnaujame gerai ir pigiai
STASYS FABIJONAS
2146 SO. HOYNE AVE.
Tel. VIrginia 7-7097

GRovehill 6-1595
DR. ALDONA A. JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius
2422 West Marquette Rd.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1336 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 10—12 ryte ir 5—8 v. vak
Šeštadieniais 10—2 v. ir 4—6 v. v.
Butas 1832 So. 49th Ct.

Telefonas REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL. 2—4 popiet, 6:30—8:30 vak.
Trečiad. pagal sutartį

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1435 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 1—3 v. ir 6—8 v. vakaro.
Šeštadieniais 12—2 v. ir 3—5 v. v.
Butas 1604 So. 49th Ave.

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
VAL. Kasdien popiet nuo 12-2:30 v. Vak. pirm., antr., ketvirt. 6-8:30 v.
Trečiadienį tik susitarus

Tel. ofiso YA. 7-5557. rez. RE. 7-4966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

DR. ANTANAS LIPSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4206 West 26th Street
Val. antrad., ketvirtad. ir šeštad. 7-9 v. v. Kitu laiku pagal susitarimą.
Tel. Ofis. LA 1-4316; Rez. CR 7-8315

Tel. ofiso GR 6-5399, PR. 6-4732
DR. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West 63rd Street
(kampas 63 ir Artesian)
VAL. 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak.
Šeštad. 2—4 p. p.
Trečiad. ir sekmad. uždaryta

Telefonas — PUllman 5-8277
DR. I. E. MAKARAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 S. Parnell
Val. kasdien 2—4 popiet ir 6—8 v. v. išskyrus trečiadienius

Ofiso tel. PU 5-5575, rez. VI 7-2489
DR. F. MAŽEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10756 S. Michigan Ave.
Valandos 8:30—10:30 ryte, 7—9 v. v.
Treč. ir šešt. 8:30—10:30 ryte

Dr. Edward B. MURAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st Street
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v. v. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Trečiad. pagal susitarimą.
Susitarimui skamb. GRo. 6-1321, jei neatsiliepia — VIncennes 6-3900

Ofiso ir buto telef. HEmlock 4-5815
DR. A. NARBUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 S. Western Ave.
Val.: 6:30-8:30 val. vak.
Treč. ir šešt. 2-4 p. p.
Šešt. vak. ir sekm. uždaryta

Ofiso telefonas VIrginia 7-1886
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL. kasdien nuo 2:00 iki 9:00 v.
Trečiad. ir sekmad. tik susitarus

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis; pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4701 S. Damen Ave., Chicago, Ill
Šaukite — YA. 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad 10 ryto iki 4; trečiad. ir sekmad tik susitarus

---

Tel. ofiso CL. 4-0253. rez. YA. 7-6388
DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 So. Ashland Ave. (kamb. 211)
Val. 12-3 ir 6:30-8:30 p. p.
Treč. ir šešt 1-4 p. p.
Rez. 4420 So. Talman Ave.

Tel. ofiso YA. 7-0554. rez. MI 3-2881
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras augštas)
OFISO VAL: 10 iki 12 v. ryto; nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v. v.

Telef. ofiso SEeley 3-6122
DR. L. SEIBUTIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
ROOSEVELT MEDICAL CENTER
1212 So. Ashland Ave.
Val.: kasdien nuo 12:00—8:30 p. p.
Resid. 6419 So. Maplewood
Telef. HEmlock 4-5445

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rezid. teref. GRovehill 6-0617
Valandos: 1—3 p. m. 6—8 p. m. trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel Ofiso TR. 4-6000 Rez. RO. 2-5861
DR. J. STARKUS
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
653 West 79th Street
Rezid. 1908 South Troy Street
Val. pirm., antrad., ketv., penkt. 1—4 ir 7—8:30
trečiad. ir šešt. 9—12

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL. nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį.
Tel. ofiso YA. 7-4787, rez. PR. 6-1930
Jei neatsilieps viršminėti telefonai, šaukite MIdway 3-0001

DR. FL. TALLAT-KELPŠA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
DR. E. TALLAT-KELPŠA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5002 West 16th Street
Val.: kasdien 5-8 p.p., šešt. 2-4 p.p.
Tel. Ofiso TO 3-0959 Rez.: RO 2-2387
Jei neatsiliepia šaukit CEntral 6-2294

Tel. ofiso HE. 4-2123, rez. PR. 6-8484
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
6255 South Western Avenue
VAL. kasdien 2—4 p. p. ir 6—8 vak
Šeštad. 2—4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

Telefonas DAnube 6-1125
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 S. Halsted St.
Val.: 1-4 ir 6-8 vak.
Šeštadieniais 1-4 v. p. p.

Tel. ofiso VI 2-1581 Rez. DR 3-6756
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Kampas Halsted ir 31-os gatvių
802 W. 31st Str.
Priėmimo valandos: 6—8:30 p. p.
Šeštadieniais 1—4 p. p.
Trečiadieniais tik susitarus

Tel. ofiso PR. 6-6446. rez. HE. 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL. nuo 2 iki 4 p. p.; 6 iki 8 vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso CA. 6-0257, rez. PR. 6-6659
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL. 11 v. r. iki 3 p. p.; 6—8 v. v.

Telefonas OLympic 2-4276
DR. P. ATKOČIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL. antr., ketv. 10-12, 2-6,7-9 p.p. penkt. 3—6, 7—9 p. p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: pirm., treč., šešt. 3—8 p. p. penkt. 10—12 ryte

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
Priėmimo valandos pagal susitarimą
4003 Archer Avenue
Truputį į rytus nuo California
Tel. YArds 7-7772

DR. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą
Telefonas GRovehill 6-6785

DR. ANTHONY WILLIAMS
(VILIMAS)
DANTISTAS
6322 South Western Avenue
Priėmimo laikas pagal susitarimą telefonu.
Telefonas GRovehill 6-3642

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel. YArds 7-1829
Pritaiko akinius
Kreivas akis ištaiso
Ofisas ir akinių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL. nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p. p.

DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad. 9:30—12; 1:30—8 v. v. Trečiad. uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 3 val. po pietų
CAnal 6-0523 Platt Bldg.

DR. SELMA E. SODEIKA
OPTOMETRISTĖ
Priėmimo valandos pagal sutartį.
Trečiadieniais uždaryta
5842 S. Kedzie Ave.
Tel. Prospect 6-2635

MIKAS PETRAUSKAS

Lietuvių dainos žadintojas

NORA GUGIENĖ, Chicago, Ill.

Pirmosios dienos JAV-se

Kiekviena tauta brangina ir didžiuojasi savo kultūros ugdytojais. Lietuviai irgi nuo to neatsilieka. Ir mes turime daug nusipelnusių veikėjų, kuriuos įvairiais laikotarpiais ir būdais pagerbiame.

Šių metų vasario 8 d. kaip tik bus pagerbtas Mikas Petrauskas. Ta proga noriu pasidalinti kaikuriomis žiniomis ir įspūdžiais pirmųjų dienų jo darbuotės Amerikoje.

Buvo 1907 metai, kada Mikas Petrauskas, atvykęs į JAV, pirmą kartą koncertavo mano tėviškėje Waterbury, Conn.

Nora Gugienė

Kartu su Petrausku buvo atvykęs pianistas Skirgėla. Iki to laiko mes nebuvome girdėję profesionalų lietuvių dainininkų-muzikų. Nors turėjom chorą, bet mūsų repertuaras buvo siauras, susidėjo iš tos tais laikais pagarsėjusios "raudonos knygos" ir kelių liaudies dainelių, kurias choro mokytojas sutaisė kaip geriausia mokėjo.

Ne be reikalo todėl ir laukėm Petrausko atvykimo ir buvome sužavėti jo dainomis, ypač tomis, kurias jis sukūrė.

Po koncerto sekė susipažinimo valandėlė. Čia irgi neapseita be dainų. Pats Petrauskas sukvietė visus susėsti, pareikšdamas "išmėginsiu balsus — mokinsimės naujų dainų". Paskirstė visus — jaunus senus "moterys čia, vyrai ten". Prašė įsitėmyti žodžius "Serbenta, serbenta-saldi uogelė, Teklytė, Teklytė-graži mergelė" etc. Priėjęs prie piano paskambino melodiją, pridėjom žodžius, na ir dainavome. Vyrus pamokė jų partiją, "sudėjom" balsus krūvon ir išėjo gan pakenčiama melodija. To tik ir reikėjo. Toliau sekė "Buvo dėdė Vilniuje", "Saulelė raudona" ir kitos. Publika suinteresuota, linksma.

Apie Klumpakojį ir importuotus tenorus

Prie lietuviškų dainų reikia ir lietuviškų šokių. Kėdės į pasienius, visi į ratą, Mikas Petrauskas viduryje. Vėl mokina mus tai "Aguonėlę", tai "Suktinį" ir "Klumpakojį". Čia mums irgi buvo didelė staigmena.

Nuo pirmosios pažinties waterburiečiai prisirišo prie Miko Petrausko ir visuomet giliai jį gerbė. Jis imponavo juos ne tik kaipo artistas-dainininkas, gabus muzikas ir mokytojas, bet kaipo žmogus, kuris mokėjo atsiliepti į žmogaus širdį ne vien daina, bet ir žodžiu.

Mikas Petrauskas atvežė Amerikon didelį kultūrinį lobį. Atvykęs čia jis ne tik kad nenustojo dirbęs ir kūręs naujus veikalus, bet mielai dalinosi tuo turtu su mumis. Jis įtikino reikalingumą ir naudingumą meno mūsų gyvenime. Jis kūrė chorales draugijėles, davė joms savo kūrinius. Petrauskas akstino pavienius mokintis muzikos ir iš viso siekti daugiausia apšvietos.

Už kelių dienų po šio koncerto Petrauskas prašė sušaukti vietinius choro narius. Išmėginęs tų laikų "solistų" balsus jis nutarė, kad buvo gana medžiagos mokytis jo "Kaminkrėtys ir Malūnininkas". Reikėjo "importuoti" tik tenorą iš New Yorko. Perstatymas buvo pasėkmingas, žmonės entuziastiški. Čia jie pamatė Petrausko kūrybinius gabumus dar kitoj formoj.

Savo švelniu ir ramiu būdu Petrauskas mokėjo įkvėpti visuose, kurie pažino jį iš jo darbų arba asmeniškai, svarbą dvasinės šviesos. Jis nuolatos pabrėždavo naudingumą tarnauti gerui. Jis mokino reikalingumą ugdyti sielos prakilnumą ir dirbti kultūriniam visuomenės pakėlimui. Kaipo pagrindą tokiam mūsų darbui, Petrauskas pastatė meną, ypač muziką. Ir ant tokio pagrindo mes stengėmės dirbti, turėdami širdyje tą jausmą, kad mūsų tėvai ir mes esame lietuviais ir norėjom, kad pasaulis pažintų mus iš geriausios pusės ir kaipo kultūringą tautą.

Neužilgo Petrauskas apleido rytines valstybes ir išvyko Chicagon. Čia jis rado platesnę dirvą, daugiau medžiagos savo darbui. Greitu laiku buvo įsteigtas Birutės Choras iš apie šimto dainininkų ir prasidėjo platesnė veikla. (Apie tai gerb. komp. J. Žilevičius jau plačiai rašė šiose "Draugo" skiltyse).

Iš vieno jo laiškučio

Padirbęs kokį laiką Chicagoje, Petrauskas išvyko Europon ir 1912 m. vėl sugrįžo į JAV. Apsigyveno New Yorke ir atidarė Lietuvių Muzikos Konservatoriją, su skyriais Waterbury, Conn., ir Elizabeth, N. J.

Kuomet vasaros metu mokiniai pertraukė pamokas, turėjo atostogas, Petrauskas vykdavo į kitas lietuvių kolonijas. Pavyzdžiui, 1913 m. jis buvo Shenandoah, Pa. Nė vasaros karščiai, nė kitos kliūtys netrukdė Petrauską nuo kūrybos darbo. "Nors nuvargau berašydamas, bet galas dar toli, nors nuolatos tam darbui esu atsidavęs. Man noris daug prakilnių dalykų padaryti. Būnu tarp žmonių, dirbu žmonėms, noriu daug gero žmonijai. Noriu parašyti ką nors gero, gražaus, prakilnaus. Pakol kas dar nieko nesu parašęs, kas mane užganėdintų. Tuomet tik tikslas bus baigtas" — rašė man Petrauskas būdamas Shenandoah.

Važinėdamas po kolonijas Petrauskas pastebėjo, kad žmonės nori dirbti, reikėjo tik duoti jiems medžiagos. Svarbiausia, reikėjo duoti lietuviškos dvasios muzikalių kūrinių ir tokiai kūrybai Petrauskas pašventė didžiausią dalį savo gyvenimo.

Petrauskas pats sakydavo — jis jautė, kad jo buvimas Amerikoje buvo lyg kokia pasiuntinybė, kad žadintų lietuvių dainą tų mūsų atėjūnų širdyje!

Iš meilės balsų supintos dainelės

1914 metais Petrauskas persikėlė Bostonan. Tuojau įkūrė chorą iš 120 dainininkų ir 1915 metais įkūrė konservatoriją. Čia buvo leidžiamos jo prirengtos "Kanklės" ir, vėliau, svarbiausias jo kūrinys "Eglė Žalčių Karalienė". Premjera šios operos buvo Bostone, pačiam kompozitoriui dalyvaujant. Antrą kartą buvo pastatyta Chicagoje, Birutės Choro pastangomis.

"Pradėjau vėl dirbti "Velnias Išradėjas", bet nesparčiai eina. Aš manau, kad per metus nusidirbau... turėjau truputį palaukti, pailsėti" — rašė vėl Petrauskas. Bet koks buvo jo poilsis! Rašė jis naujus kūrinius, pertaisinėjo senuosius, statė veikalus, orkestravo kitus.

Taip, Petrauskas atvažiavo Amerikon kaip tikras dailės pasiuntinys. Jo grynai kultūrinis idealas palaikė, įkvėpė ir ugdė meilę lietuvių tautiškumui Amerikoje. Nė jokia kita priemonė nebūtų pajėgus arba pakankamai galinga tai padaryti.

Miko Petrausko pasišventimas ir nuopelnai lietuvių naudai pelno visų lietuvių, jaunų ir senų, giliausio įvertinimo.

Ir tos Miko Petrausko "iš meilės balsų supintos dainelės, pilkų debesų suteiktais sparnais, skraidys skaisčiose padangės berybėse" tol, kol žmonės dainuos ir lietuvių dainos gyvuos. Su metais jos vis darysis reikšmingesnės, brangesnės.

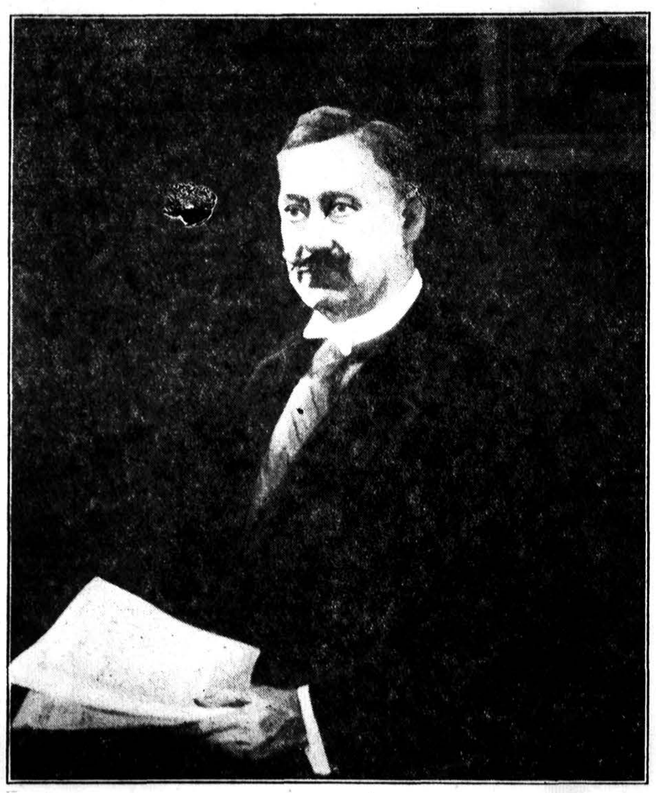

Dail. M. Šileikis — Miko Petrausko portretas

Naujas išradimas

Profesorius Sienos kolegijos, esančios Londonvilleje, N. Y., Roland A. Allen išrado naują elektroninį prietaisą, kurs daug tiksliau parodo širdies veikimą, kaip lig šiol gydytojų vartojamas elektro - kardiografas. Minėtoji mokykla, kurioje profesoriauja išradėjas, yra pranciškonų vadovybėje.

Apie psichoanalistus

Psichologas R. Lindner savo knygoje "Prescription for rebelion" atkreipia dėmesį, kad kaikurie Freudo pasekėjai psichiatrai liguistą asmenybę tik sulopo, bet negydo. Jie nepašalina blogybės, o tik padeda pacientui su ja susigyventi ir būti patenkintam. Autorius, sakosi, esąs pritrenktas patyręs, kaip žmonės pratinami nepaisyti kitų žmonių ir tik paruošiami be sąžinės graužimo ir įtempimo siekti savo egoistinius tikslus. Toks gydymas visuomenei žalingesnis, kaip pati liga, nes čia pratinama prie pasyvumo, pasidavimo, prie socialinės apatijos, o psichiatras turėtų paciento pastangas nukreipti teigiama, kurybiška kryptimi.

Elektronai muzikoje

Vargonuose, kurių dūdos gali būti toliau nuo muziko, įvedus tarp klavišių ir dūdų elektronų (elektros srovės) jungtį, gaunama tyresnės melodijos. Hammond elektriniai vargonai, kurie tesveria 275 svarus, gali duoti 253 milionus įvairiausių tonų kombinacijų, ne tik imituodami žinomus instrumentus, bet ir sukurdami visiškai naujus tonų atspalvius.

Kaikuriuose elektroniniuose instrumentuose vartojamos radijo lemputės tono išgavimui. Jautrus radijas kartais net kiek keičia toną prie jo artinant vien žmogaus rankas. Tai pastebėjęs prof. Theremin sudarė instrumentą, kuriuo galima griežti vien judinant rankas prieš jį. Rankų padėtis ir nuotolis nuo to instrumento apsprendžia ne tik tono pobūdį, bet ir jo stiprumą. Pirmoji demonstracija buvo savotiška sensacija, nes muzikas, atrodė, "gaudo tonus ore". Instrumentas buvo pavadintas, pagal išradėjęs, Theremin.

Praktika parodė, kad juo griežti reikia neprastų sugebėjimų ir patyrimo, normaliai — jį sunku panaudoti. Todėl išradėjas išgalvojo prie jo klavišius, kurie yra priemonė nustatyti kur ir kokioj pozicijoj priartinti rankas prie tų elektroninių lempų. Tas naujas instrumentas pavadintas Helerton, ir jis gali apimti penkias oktavas.

Toliau, pradėta vieton medinės ar metalinės "skambančios lentos" muzikos instrumentuose įvesti elektroninę garso sistemą. Ir taip dabar yra "electrocello", "electro-piano", kur stygų virpėjimas pakeičiamas į besikeičiančias elektros sroves, kurios įjungiamos į garsiakalbį ir gali visą salę pripildyti muzikos garsais. Šitokioj pianoj garsumas galima kontroliuoti pagal norą. Galima net visai išjungti garsą, o jį įjungti į klausymo ausines, ir tegirdės tik vienas skambintojas, kitiems esantiems kambaryje negirdint.

Širdies operacijos

Apie 100,000 žmonių JAV-se yra gimę su širdies trūkumais, ir daugeliui jų buvo padėta nuostabiomis operacijomis. JAV chirurgai operuoja ne be tik širdies paviršiuje, bet ir jos viduje. Vienam pacientui po reumatinio drugio buvo taip susiaurėjusi širdies anga, kad kraujo apytaka buvo sutrikusi ir žmogus jautėsi labai blogai. Dr. Harken, panaudodamas mašiną, kuri operacijos metu pavadavo širdį, paciento širdyje padidino angą, sutvarkė širdies vožtuvus ir ligonis jautėsi gerai.

Kaikurios širdies vidaus operacijos pradėtos daryti tik paskutiniaisiais keleriais metais. Reikale gydytojai padaro pakeitimus gyslose arti širdies ar plaučių. Yra specialūs įrankiai, kuriais galima užsiūti viduje esančiose širdies sienelėse skylutes. Kaikurios ligoninės studijuoja galimybes tokias širdis, su skylėtomis pertvaromis, užtaisyti plastinėmis "sagomis". Neseniai jau buvo padaryta tos rūšies operacija vienai moteriai, kurios širdies vožtuvui neužsidarant švirkšdavo atgal tyras kraujas, kurs turėjo eiti maitinti organizmą. Gydytojas įdėjo plastinį kamuolėlį į nenormaliai veikiančią širdies pusę, kurs širdies raumenims spaudžiant užstoja tą skylutę, kraujas beveik normaliai cirkuliuoja ir moteris, pirma vos galėjusi skersai troba paeiti, dabar gali normaliai atlikti šeimininkės pareigas. Po operacijos tiesiai į širdį daromos streptomycino ir penicilino injekcijos, kad apsaugotų nuo užkrėtų. Dabar daromos operacijos, kurios prieš kelerius metus atrodė fantastiškos.

Skelbkitės "Drauge"

Ligų priežastys

Yale Universiteto klinikose nustatyta, kad apie 76% visų susirgimų paeina iš emocijų, jausmų, psichinių priežasčių. Tą reikalą ypač atsidėję tiria Monroe klinikos gydytojai, Monroe mieste, Wisc. Jie atranda, kad kaikurių ligų net 90 procentų susidaro iš emocinių, psichinių priežasčių ir jie mano, kad už kokių 20 metų ligų gydymas pasikeis iš pagrindų. Su besikeičiančiomis žmogaus emocijomis įvyksta pasikeitimai muskuluose, kraujo induose, endokrininėse liaukose.

Mokslininkai daugiau tyrė pykčio emociją, jausmą. Jie nustatė, kad pyktis būna priežastim stambių vidinių pasikeitimų: greičiau susidaro kraujo sukrekėjimai (blood clots). Tas vyksta dėl nuostabios organizmo mašinerijos: supykęs žmogus gali kautis, gali įvykti kraujo praliejimas, o greitas kraujo sukrekėjimas tokiu atveju naudingas sustabdyti kraujoplūdį. Labai supykusio asmens pilvo muskulai susitraukia, kad net juntamas skausmas. Širdis patankina mušimą ir kraujo spaudimas žymiai pakyla. Dėl to supykę dažniau miršta nuo apopleksijos. Jei pyktis užsitęsia ilgiau, jau atsiranda daugiau organizmo sutrikimų, kurie sudaro ligą: susitraukimas skrandžio angos — būna priežastimi apetito praradimo, vidurių susitraukimas būna priežastimi skausmų, širdies plakimo pagreitėjimas — padidina nuovargį, didelis kraujo spaudimas— gyslų užsikimšimą ir net sprogimą kraujo apytakoje, smegenyse. Panašiai ligos simptomus atneša baimė, nusivylimas.

Portugalijai įžengus į 1953 metus

Su Naujais Metais pradėjo įsigalioti Portugalijoje du nauji ir svarbūs įstatymai: vienas — kova prieš analfabetizmą, o kitas — tvarkąs mažamečių įėjimą į kinus ir teatrus.

Pagal pirmąjį įstatymą ne tik įvedamas privalomas vaikų mokymas, bet įvedami taipgi kursai suaugusiems. Po dviejų metų, kurie nebus baigę pradžios mokyklos kurso, negalės gauti darbo.

Įstatymas liečiąs kinus ir teatrus, nustato į kuriuos pasilinksminimus gali eiti vaikai nuo 6 iki 13 metų; nuo 13 iki 18 ir į kuriuos gali eiti tik vyresnio amžiaus. Iki 6 metų yra uždrausta eiti į betkurį kiną ar teatrą.

Naujas elementas — neptunijus

Neseniai uranijaus rūdyse, gautose iš Belgų Kongos, atrasta natūralaus neptunijaus, kuris chemijoje yra 93-čiu elementu. Jo tebuvo išskirta tik trys dešimtbilioninės uncijos dalys. Patį pirmąjį karą neptunijus buvo pagamintas iš kitų metalų, 1942 metais bombarduojant juos Kalifornijos universiteto ciklotrone.

Balionų nešamos raketos

Netoli Grenlandijos JAV laivyno žmonės dare bandymus su raketomis, kurias balionas iškelia į 40 mylių augštį, čia jos išsaunamos ir automatiškai duoda "pranešimus" apie kosminius spindulius ir kitus dalykus. Raketos — apie 10 pėdų ilgio. Pakėlimas balionais į 40 mylių augštį patogus tuo, kad nereikia naudoti sudėtingų įtaisų jas iššauti taip augštai.

ALBINAS BENIULIS
ATLIEKA PERKRAUSTYMUS
ir įvairių daiktų perkraustymus
Taip pat persiunčiame į užsienį pakietėlius įvairaus maisto
Kreiptis:
2554 SO. HALSTED STREET
Tel. DAnube 6-3245

Ar jau turite
Liūdo Dovydėno knygą
Broliai Domeikos

BROLIAI DOMEIKOS — viena geriausių knygų mūsų Nepriklausomybės laikotarpyj.
BROLIAI DOMEIKOS — romanas iš mūsų kaimo gyvenimo, mielas gamta ir žmonėmis, originalus stiliumi, įdomus keliamų problemų aktualumu.
BROLIAI DOMEIKOS — knyga, Nepriklausomoje Lietuvoje įvertinta valstybine premija ir šiltai sutikta ne tik mūsų krašte, bet ir mūsų kaimynuose.

256 psl., kaina 2.50 dol.
Užsakymus ir pinigus siųskite
DRAUGAS
2334 So. Oakley Ave.
Chicago 8, Ill

PLATINKITE "DRAUGĄ"

MAISTO KRAUTUVĖ
Midwest Store
JONAS IR STELLA SANVAIČIAI, Savininkai

PASIRINKIMAS ĮVAIRIŲ VALGIŲ. LIETUVIŠKI SŪRIAI. NESŪDYTAS SVIESTAS, KUMPIAI. DEŠROS IR KITI MAISTO PRODUKTAI.
BORDEN'S PIENO PRODUKTAI

KRAUTUVĖ ATDARA KASDIEN NUO 7:00 v. ryto iki 10:00 v.v.
SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 7:00 v. ryto iki 10:00 val. vak.
2515 West 69th Str. **REpublic 7-9259**

NELAUKITE, NES—
Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. **Room 1043**
Telefonas CEntral 6-5208
GENERALINIAI AGENTAI Šių Kompanijų:
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
SAVINGS INSURED UP TO $10,000
MUTUAL FEDERAL REKORDAS...

* Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
* Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas, ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
* Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo.
* Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nedelskite — pradėkite taupyti šiandien!

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION
2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VIrginia 7-7747

Rašytojo Gailiaus – Kuzmickio sukaktis

Dvidešimts penkeri spaudos darbo metai

D. Britanijoje gyvenąs rašytojas Jonas Kuzmickis-Gailius pasiekė savo kūrybingiausią laikotarpį: 40 m. amžiaus. Jo gyvenimo įvykių filmas taip atrodytų: gimė 1913 m. vasario 8 d. Kunigiškių kaime (Svėdasų v., Rokiškio apskr.), pradžios mokykla namuose, kur tuo metu vaikus mokė jo tėvas Jonas, baigęs Veiverių mokytojų seminariją. Nuo pat mažens keliavo kartu su tėvais, kurie norėjo didesniame mieste įsikurti, kur galėtų mokyti savo vaikus (6 sūnūs, 2 dukterys). Taip gyveno Kelmėje, Kražiuose, Stulgiuose, Eržvilke, kol pagaliau apsistojo Jurbarke.

Mokytis pradėjo 5 metų. Jau būdamas Jurbarko gimnazijoje, pradėjo rašyti į vaikų laikraščius (nors pirmus rašinius "spausdino" savo redaguotame "Ažuolo" laikraštyje, kai buvo 8 metų) "Žvaigždutę", "Saulutę", vėliau "Šaltinį", "Pavasarį" ir k. Gimnazijoje priklausė skautams, o nuo IV kl. ateitininkams. Net kelerius metus rinko jį pirmininku, nes drįso "oratoriumi" pasirodyti.

Gimnaziją baigė 1931 m. ir rudenį įstojo į Kauno Kun. Seminariją. Čia vėl vadovybė skyrė įvairioms pareigoms — prepozitu, vicedekanu, dekanu. Nuliekamu laiku rašė vaikams ir suaugusiems. Ypač talkininkavo "Šaltinėlio" red. kun. L. Poviloniui, taisydamas jaunų bendradarbių eilėraščius.

Literatūros studentas ir darbininkas Anglijoje

1936 m. baigė Kun. Seminariją ir Metropolito siunčiamas tų pačių metų rudenį pradėjo literatūros studijas Vytauto D. Universitete, kurias tęsė iki 1940 metų, kai atėjo bolševikai.

Studijuodamas, dėstė tikybą Kauno 3-se pradžios mokyklose, dirbo su angelaičiais, o nuo 1938 iki 1940 redagavo vaikų "Žvaigždutę". Okupacijų metu dėstė lietuvių k. gimnazijose. Ypačiai sėkmingai teko dirbti Merkinės gimnazijoje, iš kurios pasitraukė tik 2-rą kartą bolševikams artėjant (1944. VII.12).

1944 m. spalio 8 d. peržengė Vokietijos sieną. Tremtyje visą laiką jam teko dirbti pastoracijos darbą — Nauene, Celleje, Iehrte, Soeste, Grevene. Be to, daug dirbo Augšt. Žibinto Prekybos Mokykloje, redagavo stovyklos dienraščius, leido rotatoriumi leidinius vaikams. 1947 m. gegužės mėn. atvyko paprastu darbininku į Angliją ir pusmetį buvo administracijos tarnautoju Ewerby vyrų stovykloje. Nuo 1948 m. gavo laisvas rankas, įsikūrė Bradforde; lanko lietuvius, gyvenančius apie 500 mylių erdvėje.

Kūryba

Pirmasis jo rašinėlis išspausdintas "Saulutėje" 1927 m. Taigi jau suėjo 25 jo spaudos darbo metas. Atskiromis knygomis išėjo vaikams: Varpelių aidai (eilėr. 1936), Palaimintais keliais, Mūsų mokykla, Betliejaus tvartelyje (apysakėlės), Prie altoriaus (P. Komunijos atm.); sc. vaizdeliai: Velykų Bobutė, Be mamytės, Kalėdų Senelis, Kalėdų Karalaitė, Dangiškasis Svečias ir k. Suaugusiems: Kartuvės, Susitikimas (apysakos, 1951). Turi rankraščiuose kelias apysakas, religines noveles ir kitokių mažmožių. Vienerių 1952 m. bėgyje spaudai patiekė 85 straipsnius.

Sukaktuvininką — gera proga paegzaminuoti. Raštu patiekėme jam keletą klausimų:

J. Kuzmickis-Gailius

— Kokias dabar turite kūrybos sąlygas Anglijoje ir kurlink savo jėgas nukreipiate?

— Jei būčiau vienoje vietoje gyvenančių lietuvių kapelionas, mano pastoracinio ir kūrybinio darbo sąlygos būtų daug geresnės. Šiuo metu turiu lankyti apie dešimtį įvairiose vietose išblaškytų lietuvių kolonijų, tad ir kelionėse tenka būti ištisus savaitgalius. Lit. kūrybai tenka skirti laikas, nuliekąs nuo pastoracinio darbo, kuris mano sąlygose yra varginąs ir išsemiantis. Nors daugiau domiuosi dailiąja literatūra, tačiau gyvenimo sąlygos dažnai prieš mano valią verčia būti žurnalistu — reporteriu.

— Kokį ryšį tenka palaikyti su kitais D. Britanijoje gyvenančiais lietuviais literatais?

— D. Britanijoje lietuvių literatų yra labai maža ir jie gyvena įvairiose vietose, tad su jais susitikti beveik neįmanu. Visi jaučiame, kad taip negerai, bet ką padarysi: reikia tenkintis laiškais, palaikant bent minimalinius ryšius su plunksnos draugais. O svajoju organizuoti bent trimėnesinius susitikimus, kad bent arčiau gyveną susieitume, pasikalbėtume literatūrinėmis temomis ir tarpusavyje atsigaivintume.

— Kaip vystosi D. Britanijos lietuvių kultūriniai reikalai?

—Gražiai ir vieningai. Turime Lietuvių Namus Londone, įsigijome savo spaustuvę, knygų leidyklą, kai kur turime chorus, sporto būrelius, vaikų mokyklas ir k. Šiaip DB lietuvių kultūrinė veikla glaudžiai rišasi su DBL Sąjunga. Beveik kiekvienoje — nors ir negausioje — kolonijoje yra Sąjungos skyrius. Tačiau mažesniųjų skyrių veikla negali būti efektyvi dėl mažo narių skaičiaus. Jau kiek gyviau kult. veikla reiškiasi didesnėse kolonijose (Londone, Manchesteryje, Bradforde, Nottinghame ir Skotijoje), tačiau ir ji yra ribota dėl visuomeninių ir meninių jėgų stygiaus.

— Kokį įspūdį daro britų kultūrinis gyvenimas?

—Šiaip ar taip mes tremtiniai negalime susidaryti pilno anglų kultūrinio gyvenimo vaizdo, nes mūsų aspiracijos ir pažiūros (gyvenimožiūra) žymiai skiriasi. Be to, norom nenorom stovime nuošaliai jų kultūrinės veiklos. Paprasti anglai darbininkai tenkinasi labai mažu — kino filmais, šokiais, sportu, alinėmis, poolio lošimu. O to jiems su kaupu teikiama. Negalėčiau tvirtinti, kad anglų kultūrinis aparatas, savo esmėje konservatyvus, būtų mums geras pavyzdys.

— Kokie reiškiniai pastebimi britų naujausioje pokarinėje literatūroje?

— Britų naujausioji literatūra labai plati ir įvairi. Sunku keliais sakiniais ji net charakterizuoti. Mane daugiau domina religinis pradas dailiojoje literatūroje, o jis vis platesne banga plaukia į anglų literatūrą. Tuo atžvilgiu reikia ypatingai vertinti anglų kat. rašytojus, kurie religinėje plotmėje nedaro jokių kompromisų: jie drąsiai ne tik išpažįsta, bet ir nagrinėja religines tiesas ir moralinius dėsnius savo kūriniuose. Mums iš jų galima būtų labai daug ko pasimokyti. — *J. Dgl.*

Skraidantis motociklas

Vokietijoj užpatentuotas naujas išradimas — skraidantis motociklas. Nauja mašina yra 6 metrų ilgio, 4 metrų pločio ir 2 metrų augščio, sveria 90 kg. Jos variklis 125 cm. imąs 2 litrus benzino 100 km. Skraidančio motociklo greitis — 80 km per valandą. Pakilimas nuo žemės ir nusileidimas — visai nekomplikuoti. Jei šis orinis motociklas bus serijomis gaminamas, tad jo kaina bus apie 500 — 600 dolerių.

Nosių nuospaudos

Kaip žmonių atpažinimui naudojamos pirštų nuospaudos, taip dabar mokslininkai, dirbą Pietų Dakotos Eksperimentinėje stotyje, susekė, kad gyvuliai galima atpažinti iš nosių atspaudų. Tas turi praktiškos reikšmės didelėse bandose, kur reikia išskirti grynos veislės ar sergančius gyvulius.

Studijuos filosofiją

Amerikos Filosofų Draugija suteikė stipendiją Katalikų Universiteto Washingtone dėstytojui dr. Manoel Cardozo pagilinti savo studijas Portugalijoje.

MODERNAUS ŠOKIO STUDIJA
A. Valeišaitės ir Grigaliūnaitės-Lazauskienės
3130 So. Halsted St.
Tel. CAlumet 5-9339
Priimami mokiniai: pirmad., antrad., trečiad. ir penktad. nuo 5 v. iki 8 v.v.

GĖLIŲ KRAUTUVĖ
THE PEOPLES FLORISTS

SKINTOS GĖLĖS • VESTUVINIAI BUKIETAI • LAIDOTUVIŲ VAINIKAI. MENIŠKAI ATLIEKAME UŽSAKYMUS.
1850 W. 47th Str. Telef. LAfayette 3-1786
R. & O. HOMKO, savininkai Čia galite susikalbėti lietuviškai

Kiekvieną algos dieną pasidėkit sau pirma. Taupykit pas mus. Uždirbkit gerą pelną su Apdraustu Saugumu.
V. P. PIERZYNSKI, Secretary
FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000
CONTINENTAL
SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
4559 SOUTH PAULINA ST. YArds 7-0145-6

SOTUS ALKANAM PADĖKI
AID OVERSEAS, Inc., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, tel. DA. 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikal. pilno siunt. sąrašo.

Siuntinys Nr. 3 — $6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 12 — $6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
1 sv. degintos kavos
1 sv. kakavos
1 sv. šokolado
2 sv. cukraus

Siuntinys Nr. 19 — $9.95
4 sv. rukytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. degintos kavos
2 sv. kakavos
1 sv. šokolado
4½ sv. cukraus
2 gabalai tualetinio muilo

Siuntinys Nr. 6-7
10 sv. cukraus $2.50
10 sv. b. kviet. miltų $2.50
9 sv. gryn. kiaul. taukų $5.25

Draugo prenumerata – visuomet puiki dovana

Dienraščio "Draugo" Metiniame Koncerte

Bus Perstatomi

Miko Petrausko Dainų Vaizdai

Sekmadienį, vasario 8 d., 1953 m., 4:00 val. popiet

ASHLAND BOULEVARD AUDITORIUM
Ashland ir Van Buren Gatvių kamp.

Alice Stephens, "Men. Ansamblio" Vedėja

Antanas Peškys

Ruth Chilenskas

Dolores Pazarskas

Christine Austin

Josephine Putrimas

Meno Ansamblis, kuriam vadovauja garsioji chorų lavintoja, **Alice Stephens**, perstatys tris scenas iš Miko Petrausko Liaudies Operų: „Birutė" ir „Eglė, Žalčių Karalaitė". Be to, bus dainuojamos ir pavaizduojamos populiariausios Miko Petrausko dainos. Tai bus pirmas kartas, kad Mikui Petrauskui ir jo dainoms bus pašvęsta visa programa.

Jurgis Šapkus piešia naują scenariją trims Liaudies Operos scenoms ir ypatingą sceną atvaizdavimui Miko Petrausko populiariausias dainas.

Kostiumus specialiai siuva **Stefanija Traška.**

Liaudies Operos „Birutė" koreografija **Aldonos Valeišaitės.**

Reikia paminėti, kad Ashland Boulevard Auditorija praeitomis dienomis buvo gerokai patobulinta ir suvesti nauji garsiakalbiai ir t.t.

Tai DRAUGO metinis Koncertas Vasario 8 d., 1953 m., 4:00 val. p. p. Šokiams po koncerto groja **Jurgio Akelio** orkestras.

PROGRAMA TĘSIS TIK DVI VALANDAS.

Mary Banky

Albena Ruther

Šis tas apie vitaminus

MED. GYD. J. KRIAUČIŪNAS, Cincinnati, Ohio

Dauguma žmonių aiškiai žino, kad vitaminai reikalingi organizmui kaip papildomosios maisto medžiagos. Bet apie tikrąjį vitaminų veikimą organizme ir jų reikšmę organizmo funkcijose, manau, nedaugelis težino. Ypač kad ir mokslo srityje vitaminų klausimas dar nėra baigtas. Dar ir dabar surandami nauji vitaminai arba išskiriami atskiri, labiau apibrėžto veikimo, vitaminai iš anksčiau žinomų. Čia ir noriu duoti šiek tiek žinių apie vitaminus ir jų veikimą bei reikšmę.

Vardai ir dozavimas

Vitaminai gaunami su maisto produktais, nors jie nėra joks maistas. Jie būtini organizmui ir net tam tikru kiekiu, kad tas galėtų atlikti savo sudėtingas funkcijas. Dabar žinomų vitaminų yra jau keliolika.

Daugelį vitaminų buvo priimta ir dar dabar vadinama alfabeto raidžių vardais: A, B, C ir t. t. Bet dabar jau yra ir kitokių vardų. Ypač tiems vitaminams, kurie išskirti iš seniau žinomo vieno, pvz. vitaminas B, iš kurio išskirti vitaminas B1 arba Hydrochlorinis Thiaminas, B2 arba Riboflavinas, B6 arba Pyridoksinas ir t. t.

Daugeliui vitaminų nustatytas ir dozavimas. Vieniems jis yra išreikštas pelių, balandžių ar kitų paukščių ar gyvuliukų vienetų dozėmis, kitiems miligramais.

Vitaminas A.

Tai yra riebaluose tirpstanti gyvulinės kilmės medžiaga. Jam veikimu panaši yra augalinė medžiaga — karotinas, iš kurio organizmas pasigamina vitaminą A. Šis vitaminas būtinas sekančioms organizmo funkcijoms: normaliam kaulų augimui, akies prisitaikymui matyti tamsoje, gleivinės ir odos išorinio sluogsnio atsparumui prieš infekcines ir kitokias įtakas ir matymo aštrumui palaikyti.

Kai organizmas negauna šio vitamino, arba gauna nepakankamai per ilgesnį laiką, tai kaikurie organai suserga. Kaulų augimas, tai pastebima vaikuose, sustoja. Jautrumas įvairioms infekcijoms padidėja ir žmogus greičiau suserga. Matymas tamsoje sumažėja, pasidaro vad. vištakis. Oda kaikuriose kūno vietose sustorėja ir suragėja, kas žymu ypač ant šlaunų. Akies gleivinė pasidaro sausa ir atsiranda opelės.

Šis vitaminas gaunamas iš gyvulinės kilmės riebalų, kaip sviesto, sūrio, grietinės, pieno, kiaušinio trynio, ir daržovių, kaip morkos, salotos, špinatai, pamidorai ir kit. Jo reikalaujamas dienos kiekis suaugusiam žmogui yra apie 3,000 vienetų.

Vitamino B kompleksas

Iš seniau žinomo vitamino B jau išskirti keletas vitaminų. Kaikurie jų veikimu artimi vieni kitiems, arba papildo vieni kitus.

1). B1 — Hydroksilinis Thiaminas — reikalingas palaikymui tinkamos medžiagų apyskaitos organizme, ypač angliavandenių ir riebalų. Esant jo trūkumui sustoja vaikų kūno augimas, visiems atsiranda nenoras valgyti, išsivysto galūnių spazmai su raumenų susilpnėjimu ir nykimu, paralyžiais ir neuralginiais skausmais, ir mažakraujystė.

Vitaminas randamas kiaušinio trynyje, beveik visų grūdų žievelėse (bran) ir kviečio gemale. Suaugusio organizmas reikalingas, jo per dieną 2-2½ miligramo.

2). B2 — Riboflavinas — yra vandenyje tirpstanti medžiaga reikalinga normalioms audinių funkcijoms, kaip augimas, kvėpavimas ir kit., palaikyti. Esant jo trūkumui atsiranda gedimas ant lūpų prie burnos kampų, akių šviesos bijojimas, matymo neaiškumas, akių ragenos sudrumzlėjimas ir net uždegimas.

Vitaminas randamas mėsoje, kepenyse, inkstukuose, kiaušiniuose, mielėse, bulvėse, špinatuose, kviečių gemaluose ir kit. Vitamino dienos pareikalavimas 2-3 miligramai.

3). Nikotininė Rūgštis — vandenyje tirpstąs vitaminas, savo veikimu visai skirtingas nuo nikotino — tabako nuodų. Vitaminas reikalingas deguoninimo vyksmui organizmo narveliuose. Esant jo trūkumui išsivysto susierzinimas, galvos skausmai, nemiga, nevirškinimas, net piktinimas ir vėmimas. O vėliau vietomis pasireiškia tam tikras odos uždegimas, vad. pelagra. Be to, dar gali išsivystyti burnos gleivinės, skilvio ir žarnų uždegimas su viduriavimu atminties susilpnėjimas, protinis sumenkėjimas ir periferinių nervų uždegimas su bendra psichine depresija.

Jo randama daugelyje maisto produktų: mėsoje, ypač kepenyse, inkstuose, smegenyse, mielėse, grūdų žievelėse ir t. t. Jo reikia organizmui apie 15 — 20 miligramų per dieną.

4). Folinė rūgštis — pteroilglutaminė rūgštis — randama daugelio augalų lapuose. Šio vitamino funkcijos organizme dar nėra tikrai žinomos. Bet yra tikra, kad jis daug padeda gydant blogybinę mažakraujystę, bei mažakraujystės nuo nepakankamo kraujui gaminti medžiagų kiekio įvedimo. Organizmas reikalingas 10 — 50 mg. dienai to vitamino. Vitaminas randamas daugelyje maisto produktų.

5. B6 — Pyridoksinas. Vitaminas dar nepakankamai ištirtas, bet, atrodo, jis reikalingas tam tikrų riebalinių rūgščių sunaudojimui organizme. Jis padeda prieš piktinimą ir vėmimą neštumo metu, palengvina pasiliekančius neuro-muskularinius simptomus po pelagros ir jis padeda išugdyti baltuosius kraujo kūnelius, reikalingus kovoti su infekcijomis. 1 — 3 mg. yra šio vitamino dienos kiekis organizmui. Jis randamas kiaušinio trynyje, riešutuose, mėsoje, mielėse, žuvyje ir t. t.

6). Pantotenine rūgštis. Ji taip pat priklauso vitamino B kompleksui. Apie ją nedaug težinoma. Jos trūkumui esant bandomuose gyvuliukuose išsivysto ragenos (akyse) sustorėjimas, nepermatomumas. Ji reikalinga autonominės nervu sistemos geram veikimui. Manoma, kad žmogui per dieną reikia 5 — 12 mg. to vitamino. Randama daugelyje maisto produktų.

7). B12 Vitaminas priskiriamas B kompleksui, nors jis išskirtas iš kepenų ekstrakto. Šis vitaminas reikalingas subrendinimui raudonųjų kraujo kūnelių. Taigi jis ir gelbsti duodant mažakraujystės atveju, ypač blogybinės.

Šis vitaminas gaminamas paties organizmo kepenyse. Jį reikia įvesti organizman kai kepenys suserga.

Vitaminas C.

Jis dar vadinamas Askorbutine rūgštimi. Tai yra medžiaga rūgštaus skonio, lengvai tirpstanti vandenyje, nepastovi atvirame ore ir ypač šarmuose. Organizme ji palaiko pastovumą tarpnarvelinės medžiagos. Esant to vitamino trūkumui organizme išsivysto skorbutas: kaulų trapumas, kaulų sustorėjimai vaikuose, dantų greitas gedimas, kraujo išsiliejimai į odą ir vidaus organus, kraujavimas iš dantų smegenų ir kitų gleivinių, nenoras valgyti, mažakraujystė, svorio kritimas nuo nedamaitinimo ir jautrumas infekcijoms.

Vitaminas gaunamas iš citrinų, apelsinų, vynuogių, pamidorų, kopūstų, špinatų ir kitų vaisių bei daržovių. Suaugusiam žmogui reikia jo apie 30-100 mg. per dieną.

Vitaminas D.

Ši medžiaga tirpsta riebaluose. Vitaminas reikalingas kalčio ir fosfero druskų apykaitai organizme reguliuoti. Nuo to priklauso normalus kaulų augimas ir kaulų kompaktiškumo palaikymas, raumenų ir nervų jautrumo tam tikrame stovyje išlaikymas ir kraujo krešėjimo vyksmas.

Kada organizmas to vitamino gauna nepakankamai, tai kūdikiuose išsivysto rachitas, o suaugusiuose kaulų tirpimas. Pirmu atvėju nenusodinama pakankamai kalcio druskų į augantį kaulą ir kaulo galai sustorėja, kaulai lieka minkšti, gali iškrypti. Be to kūdikiai pasidaro labai neatsparūs infekcijoms, ypač kvėpuojamųjų takų: dažnas bronchitas, sloga ir pan. Vitamino trūkumo požymiai. didelė galva, minkštais kaulais, retais plaukučiais. Ant krūtinės matomi sustorėję šonkaulių ir kremzlių susijungimai — rachitinis ražančius. Kūdikiai neramūs. Dėl kalcio druskų sumažėjimo kraujuje, kūdikiai gali turėti traukulius. Suaugusiuose gali išsivystyti kaulų tirpimas ir kaulai gali iškrypti ir lūžti.

Vitaminas D gaunamas tik iš tų maisto produktų, kurie turi riebalų: kiaušinio trynys, žuvis, sviestas, pienas, austrės. Ultravioletiniai spinduliai veikdami žmogaus odą ten esantį sterolą pakeičia į vitaminą D. Taip vasarą pats organizmas pasigamina šio vitamino. Šio vitamino dienos pareikalavimas yra apie 500 vienetų.

Vitaminas E.

Vitaminas randamas eteriniuose ekstraktuose iš kviečių daigų ir kitų sėklų, vaisių ir šviežių daržovių. Tai yra antisterilinis vitaminas. Jo trūkstant išsivysto lytinis nepajėgumas. Jis nėra pakankamai ištirtas, bet duodamas moterims savaiminio persileidimo metu, raumenų nykimo atvejais ir t. t.

Vitaminas K.

Vitaminas K būtinas kraujo krešėjimui, ypač kepenų vyksmui gaminant kraujo krešėjimo elementus. Jis tirpsta riebaluose, bet yra jo ir vandenyje tirpstančio jau augalinės kilmės. Esant jo trūkumui kraujo krešėjimo laikas pailgėja ir vykstąs kraujavimas bet kur organizme nebūna lengvai sustabdomas. Žmogus gali prarasti daug kraujo tiek į išorę, tiek į organizmo audinius.

To vitamino daugiausiai gaunama valgant kiaulės kepenis, žalius augalus ir grūdinį maistą. Normaliai žarnų bakterijos jo daug pagamina iš maisto medžiagų virškinimo metu. Dienos dozė nenustatyta.

Vitaminas P.

Vitaminas P tvarko kapiliarų pralaidumą kūne. Jo veikimui panašus yra iš augalų išskirtas glukozidas Rutinas. Esant vitamino trūkumui padidėja kapiliarų pralaidumas ir audiniuose prisirenka skysčio— edema. Gali net ir kraujas išeiti į audinius.

Jis randamas raudonuosiuose pipiruose, apelsinuose ir kit. Jis yra gana artimas vitaminui C.

Pabaigos žodis

Yra dar ir daugiau vitaminų, bet jie nėra ištirti. Žinios gi duodamos tik apie tai kas žinoma. Ateityje mokslo pagalba bus sužinota ir daugiau, bus ištirti neaiškumai ir kit.

Normaliai gyvenančiam žmogui, turinčiam pakankamą sveikatą ir galinčiam valgyti įvairų maistą, vitaminų trūkumo nėra ir apie vitaminų papildymą kitais būdais rūpintis netenka. Bet kūdikiams, nėščioms ir kūdikius maitinančioms moterims, ligoniams, tiek aštriems tiek chroniniams, neturtingiems žmonėms, kurie neišgali leisti sau labai įvairaus maisto, alkoholikams, kurie negauna nei maisto, nei vitaminų pakankamai, reikia dažnai vitaminus pridėti iš šalies.

Vitaminai pajėgta išskirti iš įvairių maisto bei kitokių produktų arba sintetiškai pagaminti laboratorijose. Tie vitaminai jau yra koncentruoti. Jie gaminami tablečių, kapsulių, skysčių, injekcijų į paodį, raumenis ir venas, forma. Jų dozės gali daug kartų prašokti dienos pareikalavimą. Jie gaminami tiek atskirais vitaminių preparatais, tiek kelių ar keliolikos kartu.

Nustatyti kurio vitamino žmogus trūksta yra nevisada lengva ir tai gali tik prityręs gydytojas po tam tikrų laboratorinių tyrimų. Dauguma vitaminų nėra žmogui kenksmingi, nors būtų imami ir didžiausiomis dozėmis. Bet yra ir kenksmingų duodant per ilgą laiką labai didelėmis dozėmis. Tai vitaminai A ir D.

Vitaminas A perdozuotas vaikams gali iššaukti sekančius reiškinius: reti šiurkštūs plaukai, antakių pranykimas, sausa šiurkšti oda, kraujo išsiliejimai po antkauliu. Taip pat kaulai gali prarasti kalcio druskų dalį, išsivystyti kepenų padidėjimas ir gelsvas odos nusidažymas.

Perdozavimas vitaminu D iššaukia valgymo nenorą, piktinimą ir vėmimą. Toks perdozuotasis išgeria didelius kiekius vandens, išskiria daug šlapumo. nerviškumas ir odos niežėjimas, inkstuose gali susikristalizuoti kalcio akmens.

Iš viso to matome, kad vitaminai labai reikalingi organizmui. Bet neverta jų besaikiai perdozuoti. Vitaminus geriausia vartoti pasitarus su gydytoju, nes jis geriau patars, kiek, kurių ir kaip (tabletėmis, kapsulomis ar injekcijomis) vartoti.

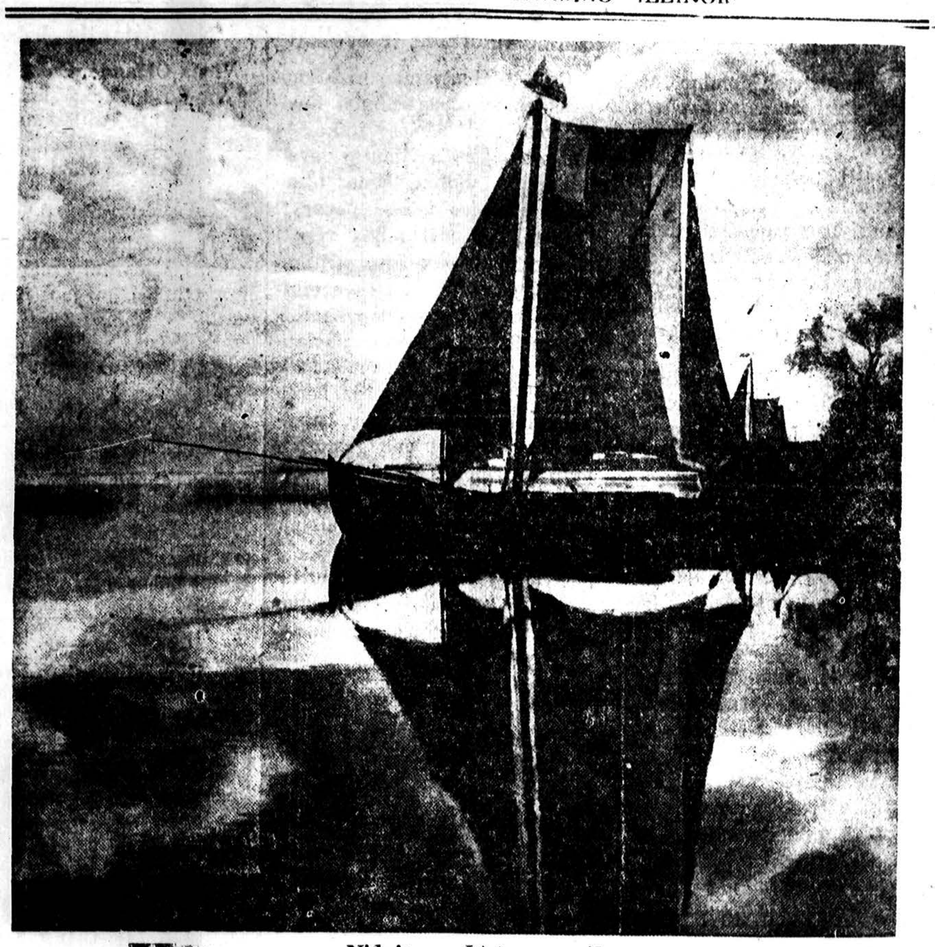

Nidoje — Lietuvos pajūry

DĖMESIO, SAVININKAI!

Gaukite apskaičiavimus dabar dėl visokių rūšių dailydės darbų. Specializuojamės į pačėpių ir rūsių butus, naujus namus pastatome ir industrijos pakeitimus atliekame.

C. BALL & SON
619 S. Elmwood Ave., Waukegan, Ill.
DElta 6-9313

H. SEIGAN

RŪBAI,, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS VYRAMS

4622 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill., telef. YArds 7-1272

Dabar Yra Laikas Pasinaudoti Mūsų DIDŽIUOJU IŠPARDAVIMU

Visų rūšių žieminiams rūbams

nuolaida nuo 20 iki 30%

Kai kurie parduodami žemiau urmo kainos. NEPRALEISKITE ŠIOS PROGOS, KAD GALĖTUMĖT ĮSIGYTI GERIAUSIUS BARGENUS VISAME MIESTE.

Čia galite susikalbėti gimtąja lietuvių kalba

Jūsų patogumui, kad galėtumėt pasinaudoti šiuo išpardavimu, krautuvė yra atdara ir sekmadieniais nuo 9:30 iki 2 val. po pietų

APSIDRAUSK IR TAUPYK SAUGIAI

STANDARD FEDERAL turtas virš $35,000,000.00
Atsargos Fondas 3,000,000.00

STANDARD FEDERAL yra narys Federal Savings & Ins. Corp. ir Federal Home Loan Bank System.

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidarema.

JUSTIN MACKIEWICH
President and Manager

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

CONRAD'AS - FOTOGRAFAS
(LIETUVIS)

Mederniškai įrengta vieta įvairiom nuotraukom. Specialybė - vestuvės. Jaunavedžiams duodama puiki ir brangi dovana. Sąžiningas ir gražiai atliktas darbas.

414 WEST 63rd STREET
Tel. ENng. 4-5883 arba ENg. 4-5840

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS
CRANE Savings & LOAN ASS'N
INSURED UP TO $10,000
3% ON SAVINGS
2555 West 47 th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 5-1083
B.R.PIETKIEWICZ PRES.

SEGHETTI TRAVEL BUREAU

2451 So. Oakley Ave. CHICAGO 8, ILL. Tel. YArds 7-3278 ir 79

KELIONES:

LĖKTUVAIS, GELEŽINKELIAIS, AUTOBUSAIS, LAIVAIS

Parūpinamę bilietus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione surištus dalykus. TURIME LIETUVIŲ SKYRIŲ. Pildome afidevitus. Kelionės planuokite iš anksto kitiems metams. Anksčiau užsisakykite bilietus kaip lėktuvais taip ir laivais, tai būsite tikri, kad tikrai gausite vietas. Pirkdami bilietus pas mus nemokėsite brangiau ir išvengsite laiko sutrukdymo, nes nereikės lankytis nei į geležinkelio stotį ar aerodromą ir viską tai atliksite vienoje vietoje — PAS MUS

1952 NAUJI PLYMOUTH'AI
Pristatomi už $1,683.00
Su visais taksais

Važiuokite 1952 m. CHRYSLER'IU su 180 arklių jėgos motoru

100 NAUDOTŲ AUTOMOBILIŲ, KAIP NAUJŲ UŽ ŽEMAS KAINAS

Lengvos išmokėjimo sąlygos. Teisingas nemokamas patarnavimas leidimams ir apdraudai.

Balzekas Motor Sales, Inc.

4030 ARCHER AVE., CHICAGO 32, ILL. Telef. VIrginia 7-1515

Sena žinia apie lietuvių laidotuves

DR. J. BALYS, Washington, D. C.

Prancūzas Philippe de Mezieres, gyvenęs 1327—1405, mėgo daug keliauti. Jis buvo atsibastęs iki Pabaltijo ir šiaurinės Skandinavijos kraštų. Biblioteque Nationale Paryžiuje turi du jo rankraščiu, vieną rašytą 1389 m. (bibl. Nr. 22542) ir kitą, greičiausiai to paties rankraščio kopiją, padarytą 1465 m. (bibl. Nr. 9200-1). Abu rankraščiu gerai išsilaikę ir duoda minėto autoriaus fantastišką pasakojimą „Seno Pelerino svajonė" (Songe du veil Pelerin). Čia jis pasakoja, kaip turtinga karalienė Teisybė, keliaudama su gražia savo damų kompanija, paliko Rusiją, peržengė Totorijos rubežius ir pasiekė Lietuvos karalystę (royaume de Layto). Jos gyventojai neturėję nei literatūros, nei kunigijos, bet buvę gana karingi ir dažnai darę smarkius žygius į Prūsiją. Damų kambarinės pradėjusios klausinėti ir radę, kad ši giminė esanti stabmeldiška (ceste gent estoit ydolatre).

Karaliaus laidotuvės

Kai jų karalius miršta, tai jo didikai (barons) aprengia jį iškilmingai, pasodina ant arklio irgi gražiai aprengto ir su visais ginklais, tada juos apkrauna aplinkui didele daugybe eglėšakių ir padaro kaip ir kokį narvą. Tada didikai išrenka iš savo tarpo tą, kurį karalius labiausiai mylėjo ir suteikia jam tokią garbę, kad leidžia palydėti savo valdovą, kurį taip mylėjo, sudegindami kartu, kad abu nueitų į rojų. Toks draugas tatai laiko didele garbe ir visados paseka savo valdovą, laisva valia mesdamasis į laužą, apsupantį savo mirusį valdovą, sėdintį ant gyvo arklio. Kai didikai su dideliu atsidavimu ir kalbėdami iškilmingas apgailestavimo prakalbas uždega medžių šakas, apsupančias jų karalių ir jo geriausį draugą, tai jų sielos tuojau nueina į rojų, paskirtą tokiems žmonėms.

Nelaisvėn patekęs riteris

Norėdamas daugiau prijuokinti šitos svajonės skaitytojus, aš užrašiau tai, kas atrodė užrašytina ir yra gryna teisybė, — rašo Meziere. Ne per daug seniai buvo mūšis tarp Prūsijos valdovo ir Lietuvos karaliaus, kuriame tarp kitų buvo paimtas nelaisvėn labai narsus tikėjimo gynėjas (riteris), mūšyje netekęs vienos akies. Prūsijos riteris laikėsi taip, kad karalius jį labai pamylėjo, visados laikė prie savęs, suteikė jam daug gėrybių ir garbės, nežiūrėdamas į tai, kad jis buvo krikščionis. Atsitiko, kad minėtasis Lietuvos karalius pasimirė ir buvo paruoštos karališkos laidotuvės, kaip augščiau aprašyta. Didikai susirinko pasitarimui, norėdami nuspręsti, kam turės tekti garbė palydėti savo karalių. Tarp jų iškilo didelis ginčas, nes kiekvienas norėjo įsiūlyti savo draugą. Pagaliau visi sutarė, kad Prūsijos riteris turi būti tas asmuo, kuriam pridera ši garbė, nes karalius jį daugiausia mylėjo.

Kai krikščionių riteris išgirdo šią naujieną, kad nutarta jį gyvą sudeginti su karaliumi, didelis skausmas suspaudė jo širdį. Tačiau greit jis atgavo drąsą ir kilniais žodžiais padėkojo už jam suteiktą garbę, sakydamas, kad jis šito neužsipelnęs, jis buvęs tik ištikimas karaliaus tarnas. Atsidavęs Dievui ir šventam kryžiui, pasimeldęs sušaukė visus didikus ir jiems taip pasakė: „Ponai, jūs gerai žinote mirusio karaliaus dideles dorybes, tobulumą ir narsumą; aš apsigalvojau ir turiu perspėti, kad mano netobulumas nesuteiks jam garbės: jūs matote, kad aš teturiu tik vieną akį. Kadangi dideliam mano apgailestavimui aš neturiu visų savo narių, todėl nesu vertas palydėti tokį tobulą valdovą; tačiau jeigu jūs nusprę site, kad aš esu tinkamas, tai esu pasiruošęs ir man negalės būti didesnio džiaugsmo".

Didikai vėl tarėsi apie tai, ką riteris pasakė ir nusprendė, kad jis nėra pakankamai vertas gauti šitą garbę, nes jis neturi visų savo narių. Jie išrinko kitą karaliaus draugą, padėkojo riteriui už jo gerumą ir ištikimybę, ir paleido jį iš nelaisvės. Lietuvos karalius ir jo draugas buvo sudeginti augščiau sakytu būdu. Geriau buvo riteriui prarasti vieną akį, nes jų yra dvi, negu būti sudegintam su karaliumi. Šitą istoriją man papasakojo kaip tikrą atsitikimą seni ir narsūs tikėjimo gynėjai (ordino riteriai).

Tai tik anekdotas

Aišku, tai yra vienas iš anekdotų apie stabmeldžius lietuvius, nugirstas autoriui viešint pas vokiečių ordino riterius. Kai kurios laidojimo apeigos gali būti teisingai nupasakotos, pvz., milrusio valdovo sudeginimas, pasodinus jį ant žirgo. Dėl gyvų žmonių aukojimo, tai Adomas Bremenietis XI a. rašė apie Aestland salos gyventojus, garbinusius drakonus ir aukojusius jiems gyvus žmones, kuriuos jie pirkdavę iš vergų pirklių ir stropiai žiūrėdavę, kad jie neturėtų jokių kūno trūkumų.

Dr. Jonas Balys

Mezieres keliavo Pabaltijo kraštuose 1364 m. spalio ir lapkričio mėn. Du paskutiniai Lietuvos karaliai mirė nepaprastu mirtimi: Gediminas žuvo mūšyje prie Veliuonos 1341 m., o Vytenis buvo žaibo nutrenktas 1316 m. Atrodo, kad nei vienam jų šita istorija negalima pritaikinti, nes būtų buvusios paminėtos nepaprastos mirties aplinkybės. Tad į visą tą istoriją reikia žiūrėti, kaip į anekdotą, bet ne kaip į istorinį įvykį.

Rankraštį Paryžiaus bibliotekoje surado 1938 m. suomių kalbininkas V. Kiprasky ir paskelbė žurnale Neuphilologische Mitteilungen, vol. XLI, no. 3/4, p. 61—67 (Helsinki, 1940). Straipsnis parašytas prancūziškai, pavadintas „Philippe de Mezieres sur les rives de la Baltique", duota minėto rankraščio ištrauka ir kai kurie samprotavimai. Kadangi straipsnis karo įvykių dėliai ilgai pasiliko lietuvių nepastebėtas, tad čia ir padaryta jo santrauka.

Dirbtinė galva

Laivyno aviacija kreipėsi į Cornell Aeronautikos Laboratoriją, prašydama sukonstruoti tokį šalmą pilotui, kad jis atlaikytų visus oro kautynių pavojus. Kadangi negalima daryti bandymų su gyvo žmogaus galva, mokslininkai padarė dirbtinę galvą, su dirbtiniais kaulais, oda ir dirbtinėmis smegenimis. Tos dirbtinės galvos dalys neturi tokio veikimo, kaip tikrumoje, bet turi maždaug tą patį atsparumą sukrėtimams ir sutrenkimams. Ant tos dirbtinės galvos uždėję savo sudarytąjį šalmą, mokslininkai daro bandymus.

Trijų matavimų kinas

Dabar daugelį domina tas įspūdis, kurį išradėjas Waller sudaro savo vadinamoje "cineramoje" — savotiškame trijų matavimų kine, kur susidaro daiktų apvalumo, tolumo ir artumo įspūdis. Tam įspūdžiui gauti fotografuojamas vaizdas specialia kamera, turinčia tris objektyvus, kurie yra per 40 laipsnių nuo kits kito. Kiekvienam objektyvui naudojamas 35 milimetrų filmas. Teatre rodomas filmas trimis aparatais ekrane, kurs yra 51 pėdo pločio ir 26 pėdų augščio. Taigi — jis užima visą sceną. Tuo būdu judomieji paveikslai jau buvo rodomi Broadway'jaus Cineramoje, ir publiką labai sudomino. Tačiau abejojama, ar tas išradimas turės didelę ateitį. Čia reikia trigubo ilgumo filmų kaip normaliai, reikia labai tikslaus sutaikymo demonstruojant tris filmus trimis aparatais, kad būtų pasiektas visiškas sutapimas net smulkmenose. Gal didesniuose miestuose, kur toks filmas galėtų būti rodomas ilgesnį laiką, būtų galima tikėtis, kad galėtų išsilaikyti.

Pagaliau išmoko užgesinti

Socony - Vacuum's Co. neseniai demonstravo savo naują būdą, kaip greitai užgesinti užsidegusius gasolino ir kitų žemės aliejaus gaminių didžiuosius tankus (baseinus). Iki šiol sandėliavimo vietose juos statydavo vienas nuo kito gana toli, atitveriant žemės pylimu, nes užsidegus vienam, gaisrą būdavo sunku užgesinti ir jis lengvai išsiplėsdavo, apimdamas ir kitus tankus.

Šiuo naujuoju būdu, ištikus gaisrui, iš tanko apačios paleidžia suspaustą orą, kuris pradeda smarkiai maišyti degantį žemės aliejų, iškeldamas į degantį paviršių iš dugno šaltesnius sluogsnius. Lieka tik užbaigti gesinimą chemiškomis putomis.

Kaip žinoma, žemės aliejaus produktai tik tuomet dega, kai pasiekia tam tikrą augštesnę temperatūrą ir kuomet aplinkoje yra atitinkamas kiekis oro, kuris degimą palaiko.

Greičiausia kamera

Kalifornijos universitete, Los Alamos laboratorijoje, išrasta nauja fotografijos kamera, pasižyminti pasakišku skubumu: ji gali daryti 3,500,000 nuotraukų per sekundę (taigi, apie 150,000 kartų veikia greičiau už besikeičiančius paveikslus kino ekrane). Tą padaryti kamera įstengia dėka mažo, plono veidrodžio, besisukančio 10,000 kartų per sekundę. Vaizdas iš veidrodžio perduodamas į vis naujas filmo vietas, panaudojant visą eilę išgaubtų stiklų. Ši kamera pritaikyta fotografavimui sprogdinimo atominių ar kitokių bombų.

Nori universiteto

Pirmame katalikų kultūros kongrese Meksikoje išreikštas pageidavimas, kad tame krašte būtų įsteigtas katalikų universitetas.

78 stipendijos

Sekantiems akademiniams metams Katalikų Universitete Washingtone neturingi studentai gaus 78 stipendijas.

Ruhro pramonė

Indianos universitetas išleido N. Ponds studiją apie Ruhro krašto ūkinę svarbą ir jo politines problemas. Knygos vardas "The Ruhr".

Televizijos filmas

Baigta sukti televizijai skirtas filmas, pagamintas pagal Ruth Woodman knygą "Bell of San Gabriel"; čia vaizduojama tikra San Gabriel misijos istorija.

Šeimų nuotaika ir sveikata

Gydytojai atranda, kad žmogaus emocijos, psichiniai nusiteikimai turi didelės įtakos į žmogaus gerą savijautą, sveikatingumą. Sunki šeimos atmosfera gali jos narius padaryti liguistais. Todėl reikia vengti bereikalingo kits kito kritikavimo, saugotis niurios atmosferos, kits kito neapykantos, savymeiliško egoizmo, nuolatinio skundimosi ir nepasitenkinimo kits kitu, saugotis bereikalingo susirūpinimo ir baiminimosi; sveikatą gali griauti ir vyro ar žmonos giminių nevaldomas užgauliojimas, kylantis įtempimas dėl nepasitenkinimo iš jų pusės.

Gydytojų kabinetuose nustatoma, kad šeimos nariai, sukurdami tokią įtempimo atmosferą namuose, būna savo namiškių ligos priežastimi.

Nauji vaistai

New Yorko medicinos kolegijos profesorius dr. I. Innerfield susekė, kad pankreas liaukose gaminama medžiaga, pavadinta trypsinu, įstengia sutirpdyti kraujo sukrekėjimus, atsiradusius gyslose. Tie sukrekėjimai, po operacijos ar gimdymo, atneša sutrikimų kojose, o ypač pavojingi, jei pasitaiko arčiau širdies. Dabar daromi tyrimai, kiek trypsinas gali pagelbėti ištirpinti sukrekėjusius gabalėlius, patekusius į širdį ar į arti širdies esančias stambiąsias gyslas. Pirmieji bandymai davė gerų rezultatų.

Svirpliai ir temperatūra

Vienas mokslinis žurnalas rašo, kad svirplių čirškėjimas pareinąs nuo temperatūros. Esą net galima nustatyti kiek laipsnių šilimos, paklausius svirplius: suskaityki kiek kartų svirplys per 15 sekundžių sučirpia, pridėki 37 ir gautasai skaičius rodys kiek laipsnių Fahrenheito (šilimos) tuo metų yra.

Redaktorė apsisprendė

Mėnesinio darbininkų laikraščio "Work" redakcijos narė Rita Clare Cooney pasitraukė iš savo ligšiolinių pareigų, apsisprendusi stoti į vienuolyną. Redaktore ji buvo penkerius metus. Stoja į N. Pr. Šv. P. Marijos Parapijų Lankytojų vienuolyną. Šios bendruomenes narės lanko šeimas, moko vaikus tikėjimo tiesų ir atlieka kitus socialinio veikimo ir krikščioniško apaštalavimo darbus.

Irankis gydytojams

Dr. A. Peylan, Izraelyje, išrado elektroninį stetoskopą, susidedantį iš mikrofono (kurs padedamas ant ligonio sąnarių), iš ausinių ir garsintuvo. Išradėjas tvirtina, kad skirtingos ligos, išduoda skirtingą garsą, pagal kurį galima nustatyti sąnarių ligą.

Amudseno ekspedciijos

Tyrinėtojas Roald Amudsenas, atlikęs daugelį pavojingų kelionių į šiaurę, žuvo 1928 metais, begelbėdamas italų ekspediciją. Taigi šiemet sueina 25 metai nuo jo mirties. Prancūzai, pagerbdami tą drąsųjį vyrą, išleido jo gyvenimo knygą "Roald Amudsen".

Universiteto deimantinis jubilėjus

Creghton Universitetas Omahoje, kuriam vadovauja jėzuitai, švenčia 75 metų sukaktį. Iškilmės įvyks balandžio 12 — 18 dienomis. Į jas kviečiama ir 15,000 tame universitete ankščiau studijavusių asmenų.

Chemikalai ir dantys

Chemikai nustatė, kad fluorino priemaišos vandenyje apsaugo dantis nuo gedimo, o selenijaus buvimas gėrimui vartojamame vandenyje — didina dantų palinkimą į gedimą.

Netirpstantis „ledas"

Viena Oklando, Calif. bendrovė išrado specialų „ledą", kurs netirpsta. Jis vadinamas „Sno-Gel" ir padaromas įleidžiant specialių miltelių į vandenį ar ledą. Jį galima sušaldyti ir sutirpdyti, ir jis nesusitraukia ir nesusiardo. Tą medžiagą numatoma panaudoti šaldymui greit gendančių produktų, kai juos reikia pervežti.

Anapurnos nugaišimas

Kritika giria, kad vienu iš įdomiausių alpinistų veikalų bus "Annapurna", neseniai pasirodęs amerikiečių vertime; aprašoma prancūzų ekspedicija į Himalajus, pasiekusi Anapurnos kalno viršūnę, esančią 26 tūkst. 493 pėdų augštyje.

SIUVAMOS MAŠINOS
ir
RAŠOM. MAŠINĖLĖS
gaunamos geriausiomis sąlygomis
ARCHER SIUVIMO CENTRE
4170 S. Archer BIshop 7-1045
Perka, taiso, elektrifikuoja

TELEVIZIJOS
IR RADIJO
APARATŲ TAISYMAS
Sąžiningas ir garantuotas darbas
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v.
Šeštadieniais: 8 v. ryto — 10 v. vak.
M. RIMKUS, 4119 So. Francisco
Telef. YA. 7-1099

GERIAUSIA SKALBYKLA
Dėmesio, šeimininkės! Sutaupysite 20% pagal mūsų "cash & carry" planą. Šlapi skalbiniai, sausi išpurenti ir marškiniai. MUELLER BROS. LAUNDRY, 2139 S. California Ave. 6:45 v. r. iki 7 v. v. kasdien. Šešt. 6:45 iki 5 v. v.

DĖMESIO!
TADO BALČIUNO
PRECIZIŠKAS LAIKRODŽIŲ TAISYMAS
LONGINES, WITTNAUER, BULOVA ir kt. Šveicariški laikrodžiai tikrai žemomis kainomis.
2156 W. 23rd St. Tel. YA 7-0841
DARBO VAL.: 9-2:30 ir 4-8 v. v.
Šeštadieniais 10-2:30 ir 4-8 v. v.

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS
Duoda tremtinys prieš karą baigęs Čikagos Universitetą.
Vienas doleris val. — privačios.
Vertimai, Anketų pildymas, Įvairūs raštai angliškai.
K. KALNĖNAS
4402 S. Fairfield Ave., Chicago 29
3-čias aukštas, duris po kaire, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)

TELEVIZIJOS, RADIO IR FONOGRAFAI
GĖRA NUOLAIDA
Garantija — Išsimokėjimai
APARATŲ SUTAISYMAS
dirbtuvėse ir namuose atliekamas prityrusių inžinierių. Sąžiningas ir geras patarnavimas garantuotas.
DAINA TELEVISION
sales-service
3120 S. Halsted = DA-6-6887

Jau išėjo iš spaudos
Mariaus Katiliškio knygą
UŽUOVĖJA
„UŽUOVĖJA" — apysakų knyga iš šiaurės Aukštaitijos kaimo buities, šiaurės Aukštaitijos kaimo vaizdai su žmonėmis, jų džiaugsmais ir rūpesčiais, besikeičiančiais su metų laikais ir vėl grįžtančiai su pavasariais.
„UŽUOVĖJA" — pats geriausias vieno geriausiųjų mūsų jaunųjų beletristų veikalas, knyga, puiki savo stiliumi, dideliu kaimo, kaimiečių ir jų gyvenimo pažinimu, miela giliu nuoširdumu.
„UŽUOVĖJA" — tai savos žemės sauja mūsų knygų lentynoje, knyga, skirta toli pasilikusio mūsų kaimo prisiminimui, kasdien vis pilkėjančiam mūsų atmintyse.
362 psl., kaina 3.50 dol.
Užsakymus ir pinigus siųskite:
DRAUGAS
2334 So. Oakley Ave.
Chicago 8, Ill

ŽINIOS IŠ OKUP. LIETUVOS

● **Lietuvoje,** kaip praneša "Elta", ne retai vaidina valst dramos teatro artistai "laureatė" Mironaitė, Kymantaitė, Kupstaitė, Radzevičius ir kt. Be jų, dar reiškiasi I. Gerasimavičiūtė, Treinys, A. Kurauskas ir kt. Dažnai vaidinamos Griciaus "Skeveldros", gruodžio 9 d. dramos teatras pastatė jo pjesę "Išvakarėse". Bor. Lavrentevo "Lūžį" režisavo R. Juknevičius. Pastatyta Korneičiuko drama "Platonas Krio cekas", dažnokai vaidinama J. Marcinkevičiaus pjesė "Mūsų deputatas". A. Kernagis surežisavo įscenizuotą ištrauką iš Cvirkos "Frank Kruko", turinčią pavaizduoti "amerikiečių imperialistinius kėslus". Ištrauka pavadinta "Patrankoms mėsos". Cvirkos "Žemė maitintoja" perdirbta į dramą, kuri jau pastatyta Kaune. Per radiją girdėti pasireiškiant solistus J. Babravičių, Staškevičiūtę, J. Stasiūną, Petruškevičiūtę, Mikšaitę, Paulauską, Vyt. Blažį, B. Leonaitę ir kitus. Dažnai atliekama "stalininio laureato" prof. Galkausko kantata "Stalinui — didžiajam tautos vėliavnešiui". Iš dažniau dainuojamų naujų laikų dainų pažymėtinos K. Kavecko "Taikos keliai", Navakausko "Taikos daina", Kuprevičiaus "Mes už taiką, jaunieji draugai" ir kt. Maskvos dekadai ruošiami V. Mackevičiaus paveikslas "Liaudies seimo delegacija Kremliuje 1940 m.", L. Sorgailio "Cvirkos ir Janko Kupalos susitikimas" ir kt. Komunistinei agitacijai skleisti filmomis statoma 19 naujų kino teatrų ir užplanuota įruošti dar 100. Filmų dubliuota į lietuvių k. per 14, tarp jų "Neužmirštamieji 1918 metai", "Taras Ševčenka", Vengrų filma "Vakarų zona". Taip pat jau demonstruojama nauja spalvota filma, apie kurią anksčiau skelbta, — "Aušra prie Nemuno". Dubliaže "Nekviestieji svečiai" pasižymėjo "stalininiai laureatai" R. Siparis, J. Vasiliauskas ir kt.

NUO UŽSISENĖJUSIŲ
Skaudančių žaizdų
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ!
Tie, kurie kenčia nuo SENŲ ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudančių žaizdų, uždėkite DEGULO Ointment. Jo gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jį taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jis taipgi pašalina niežėjimą ligos, vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos, vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių. Jis yra tinkamas vartoti nuo džiustančios ir suskilusios odos. Jis yra gera gyduolė visų išvršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jum pagalbą nuo nuvargusių, perštamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75 ct., $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicago ir apylinkėse ir Milwaukee, arba atsiųskite money orderį į —
LEGULO, Department D
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.
MUlberry 5-3694

Premijos Prancūzijoje

Prancūzijoje iš viso per metus yra paskiriama 765 literatūros premijos, taigi — daugiau, kaip dvi per dieną.

PRIVERSTINAS IŠPARDAVIMAS
Atsinešęs šį skelbimą, gausi vieną svarą saldainių dykai
● Costume Jewelry, Records,
● Phonographs, Radios,
● Televizijos, Siuvamos
● Mašinos, Silverware,
● Laikrodžiai, žiedai — pusė kainos sale price. Taip pat Luggage, lėkštės.
Puikūs sezoniniai papuošalai: reinstonių necklace, apyrankės, auskarai ir spilkos. Visi reto gražumo! Numušta pusė jų normalios kainos, nes BUDRIKAS teturi tik po vieną ar porą pavyzdžių. Ribotas skaičius, tad skubėkite anksti jų nusipirkti, nes pirmiesiems teks geresnis pasirinkimas.
Rankiniai laikrodėliai 17 akmenų gold filled case, $35.00 vertės, tik po $10.00
Auksinės plunksnos Parkeriai $10.00 vertės, po $4.50
Elektriniai Bulova sieniniai laikrodžiai $25.00 vertės, po ..$6.95
Paveikslai $4.00 vert., po $1.00
Tape records $120 vert. $69.00
Rekorduojama mašina „Presto", kuria galima padaryti plokšteles $400.00 vertės, už $129.00
Crystal castle su saldainiais $2.50 vertės tik po $1.00
Rekordų albumai $1.50 vert. 75c
Rekordų albumai $1.25 vert. 45c
Blėkinė išdekoruota dėžė (basket) tik 50c
Blėkinė išdekoruota dėžutė 40c. vertės, tik 10c
Ekco — nikelio ir vario virduliai, viso 10 gabalų vertės $32.00, tik $24.00
Auksiniai žiedai $10.00 vert. $3.00
Laikrodėlių apyrank. vėliausių madų gold filled $4.50 vert. $2.00
Automatiški toasteriai $19.00 vertės, po $7.95
Elektriniai šildomi pečiukai $9.00 vertės, po $4.50
Mixmasteriai — General Electric vertės $35.00, už $19.95
Elektrinės britvos pereitų metų modelio vert. $16.00, tik po $4.50
Rašomos plunksnos po 29c
Rankinis Radio ir Phonograph kombinacija, groja visus rekordus ir dar radio tik $39.00
Pridedame veltui 25 rekordus
Radio ir Phonografas Console Mahogany $129.00
Dovanai dar 50 rekordų
LENGVI IŠMOKĖJIMAI, BE NUOŠIMČIŲ
Sterling silver su 18 reinstonių sagute po 15c
Moteriški skustuvėliai $3.95 vert. 50c
Reistonių Chokers—karoliai ..$1.00
Reistonių necklace vert. $4.00 $1.00
Perlų Chockers vert. $3.00 ....$1.00
Žiebtuvėliai (permatomi) $1.00
Vyriškų marškinių sagos ir spilka vertės $2.00 .....50c
Vyriškų marškinių sagos ir spilka aukso audinyje po $1.50 ir $2.00
Mergaičių apyrankės — širdelės ir kaklo papuošalai tik po .. $2.00
Identifikacijos apyrankės, sidabriniai ir gold filled po $3.00
Išeiginiai moteriški rankinukai su karoliais, tik $2.95
Trijų gabalų dresser setas aukso gėlių ornamentais tik po $2.95
Gražiausios lėlės nuo $1 iki $12.95
Puošnūs auskarai 45c
Budriko krautuvėje gausite puošnių ir stilingų sidabro servyzų — pagal reikalą: vieno, dviejų, trijų ar keturių gabalų už du trečdaliu kainos Naujausios išdirbystės automatiški chromo kavos virduliai ir pigiausi šaukštų servyzai, pav., vienas nerūdijančių peilių, šaukštų ir šakučių setas 32 gabalų tik $6.00. Paskiras šaukštas ar šakutė ar peilis tik 15c. Apsilankiusieji Budriko prekybos namuose ras daugybę kitų puikių, naudingų prekių, kurias sunku čia visas išskaičiuoti. Lauksime jūsų malonaus apsilankymo.
Dykai kiekvienam atsilankiusiam profesoriaus Laukio SVEIKATOS KNYGA
JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 So. Halsted Street
Telef.: CAlumet 5-7238
Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki vėlumos. Nedėliomis uždaryta.

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAUS PRISTATOM!
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą
Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių krautuvė
2310 W. Roosevelt Road
Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Atidara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet

Kultūrinė Lietuvos propaganda

Laiškas iš Brazilijos

KAROLĖ PAŽĖRAITĖ

Lietuviai tremtiniai, anksčiau ar vėliau įsikūrę laisvuose kraštuose, pradeda atkusti. Daugumas jų prisideda prie Lietuvos laisvinimo akcijos pinigais ir darbu organizacijose. Yra dar saujelė lietuvių, kurie ne tik pinigus, bet ir visą savo sielą, aukoja ant Tėvynės aukuro. Tai mūsų kultūrininkai, — lietuvybės ugnelės kurstytojai. Daugumas jų pareina nuvargę po fizinio darbo fabrike namo, vieton to, kad ramiai pasilsėtų, jie rašo straipsnius, beletristinius kūrinius, poeziją, kuria muzikalinius kūrinius, tapo paveikslus, lipdo skulptūras, nors tas darbas jiems visiškai neapsimoka. Tačiau visi kultūrininkai jaučia tą didįjį tikslą — Lietuvos vadavimo reikalą. Lietuvos miškuose žvanga Miško Brolių ginklai, o laisvame pasaulyje tas ginklas pakeičiamas plunksna, teptuku, špachteliu ir kt. Ir štai laisvojo pasaulio rinkoje pasirodo lietuviškos bei kitom kalbom knygos apie Lietuvą, nuskamba lietuviška daina, muzikalinis kūrinys, sumirga lietuviškais tautiniais drabužiais šokėjų poros, pasirodo mūsų dailininkų sukurti paveikslai. Visos šitos lietuviškos dvasios apraiškos kalba pasauliui apie mūsų kenčiančią, laisvės ištroškusią, Lietuvą.

Didelis Lietuvos laisvinimo veiksnys yra liaudies meno ir dailės parodų ruošimas. Sao Paulo Lietuvių Menininkų Klubo suruošta Sao Paulo mieste paroda nuskambėjo po visą Braziliją. Lietuvos ir lietuvių vardas ne tik brazilų lūpose buvo kartojamas, bet ir atšildė kai kurių atšalusių nutautusių lietuvių širdis. Liaudies menas visus nustebino savo turtingumu ir lietuvio įgimtu gabumu grožiui bei menui, ir mūsų dailininkai, pasirodę su savo individualine kūryba, daugumoje mums rūpimais lietuviškais motyvais (ypatingai tuo pasižymėjo dail. Vlada Stančikaitė), susilaukė brazilų spaudoje šiltų žodžių. Ta proga brazilai buvo supažindinti su garbinga Lietuvos praeitimi ir dabartine jos golgota.

Tenka išgirsti, kad Šiaurės Amerikoje tokios parodos dažnai ruošiamos. Ypatingai dailės parodų rengimu pasižymėjo dail. Juozas Pautienius. Sveikintina iniciatyva suburti rengiamose parodose ne tik vietinius dailininkus, bet ir išsisklaidžiusius po visą pasaulį. Mums, Brazilijoje gyvenantiems, labai malonu, kad susidomėta ir mūsų mylimais dailininkais Vlada Stančikaite-Abraitiene ir Antanu Kairiu, juos pakviečiant dalyvauti su savo paveikslais. Antanas Kairys jau dalyvavo parodoje Clevelande. Tikimės, kad ir Stančikaitė surizikuos išsiųsti savo kūrinius į USA. Žadama pakviesti ir kitus mūsų dailininkus. Tai yra gražus bandymas sujungti dailininkus vienon šeimon, vienan lietuvybės baran.

Alkoholis, pelės ir žmonės

Neseniai eilė mokslininkų tvirtino, kad bandymai su pelėmis nustatę, jog kai organizmui trūksta maisto, tada gyvas padaras, jei turi galimybių, griebiasi alkoholio. Buvo padaryta išvada, kad alkoholio vartojimas turi ryšio su maitinimusi, metabolizmu. Tačiau Yale universiteto mokslininkams prof. L. Greenbergui ir prof. D. Lester toks aiškinimas pasirodė įtartinas. Jie nutarė tą bandymą patikrinti. Uždarę 40 pelių jie pusei jų davė nepakankamą maistą. Narveliuose buvo padėti vandens ir alkoholio indeliai. Pelės, kurios buvo gerai maitinamos, gėrė vandenį, bet pelės kurios gavo permenką maistą—gėrė alkoholį, kaip jau anksčy besni tyrimai rodė. Tačiau šie mokslininkai į tų nepakankamai maitinamų pelių narvelius įdėjo dar trečią indą: su saldytu vandeniu, su riebalų skysčiu. Ir pelės, gaunančios skurdžių dietą, palikusios alkoholį, tuoj puolėsi prie tų trečių indelių. Iš čia mokslininkai daro išvadą, kad alkoholio vartojimas nulemiamas kitų priežasčių, ne maitinimosi trūkumų. Įdomu, kad pelės, nors ir gėrė alkoholį, bet pamažu. Tik žmogus linkęs pasigerti.

Studentai pas trapistus

Notre Dame universiteto 80 studentų savo atostogas panaudojo susikaupimui, išvykdami į trapistų vienuolyną Our Lady of Gethsemani, Kentucky valstybėje. Jų rekolekcijos tęsėsi tris dienas. Tas vienuolynas ypač pasidarė garsus, kai į jį įstojo atsivertęs į katalikybę dailininkas ir rašytojas Th. Merton, kurio veikalai yra pasiekę Amerikoje labiausiai skaitomų knygų garbę.

Skrandžio žaizdos vaikuose

Dr. Girdany tvirtina, kad vaikų tarpe skrandžio žaizdų būna žymiai daugiau, negu manoma. Ištyręs 45 ligonis tarp 11 ir 14 metų amžiaus, jis nustatė, kad juose yra tokio paties rūpestingo veržlumo, kaip įvairiuose sėkminguose įstaigų vedėjuose, kurie turi palinkimą prie skrandžio žaizdų.

Ramiai savo namuose sėdėti, riebius patiekalus valgyti, laikraščius skaityti ir, kai vyriausybė imasi kokių priemonių, karčiai ir aistringai kritikuojant vyriausybę, nežinant visos padėties, kaišioti akmenis į ratus, tai nėra joks patriotinis užsiėmimas. — *Bismarck*

Tyrė mokslininkus ir išradėjus

Amerikos psichologų susirinkime Donald Walker pranešė apie rezultatus tyrimų, kurie buvo daromi norint susekti mokslininkų ir išradėjų sugebėjimus. Tyrimai buvo daromi su augštaisiais chemikais ir matematikais, kurių tarpe buvo net Nobelio premijos laimėtojų, vadovaujančių asmenų savo mokslo šakoje. Psichologiniuose bandymuose buvo tiriamas jų originalumas, mąstymo lankstumas patiektose problemose, sugebėjimas sukurti kuo didžiausią skaičių idėjų ryšium su duota situacija, jautrumas aplinkai, sugebėjimas susikoncentruoti.

Tyrimai parodė, kad labai retame asmenyje visos šios augštos savybės, būtinos kūrybingam galvojimui, kartu buvo augštame laipsnyje. Jei jos buvo randamos, tai asmenyse, kuriuos augštai vertino jo kolegos. Mąstymo originalume tik 22 procentai mokslininkų parodė ypatingai augštą laipsnį, apie toks pat procentas buvo jautrus savo aplinkai, trečdalis jų turėjo gausų antplūdį idėjų. Augščiausią laipsnį — 60% — jie parodė lankstume sprendžiant jiems patiektas problemas.

Iš to daroma išvada, kad nėra būtinas visose srityse augštas kūrybinis sugebėjimas moksliniams atradimams. Geriausių rezultatų bus pasiekta sutelkiant įvairius prasikišančius talentus bendram kūrybingam darbui, kur jie kits kitą papildytų.

Gyvulininkystė Floridoje

Per paskutinį dešimtmetį gyvulių skaičius Foridoje padvigubėjo. Labiausiai paplitusi karvių veislė yra indijos bramanų gerbiamoji rūšis. Jos gerai pakelia karštį. Daugelis kitų valstybių savo gyvulius perkelia į vidurvakarių valstybes nupenėjimui. Florida tai daro pati. Padarius Floridos universiteto mokslininkams atradimą, kad atliekamos citrus (citrinų, apelsinų, greipfrutų ir kitų) produktų dalis gali kaikuriais atžvilgiais atstoti kukurūzus, tas panaudojama gyvulininkystėje.

Augščiausias pasaulio kalnas

Augščiausias kalnas pasaulyje yra Everesto kalnas Azijoje, Himalajų kalnyne. Jo augštis siekia 29,141 pėdą, tačiau paskutinis matavimas buvo daritas iš maždaug 100 mylių nuo kalno ir nėra visai tikslus. Indija pasiryžo tiksliai kalną išmatuoti maždaug 30—40 mylių nuotolyje nuo paties Everesto.

Peršvietimai gali būt žalingi

Radiologai daktarai Neuhauser, Wittenborg, Berman ir Cohen, lėšomis remiami Atominės Energijos Komisijos, susekė, kad vaikai, kurie ilgesnį laiką buvo švytinami Rentgeno spinduliais (X-ray) susilaukė neigiamos įtakos: tai pakenkė jų nugarkaulio augimui. Daktarai nustatė, koks švytinimo kiekis nėra pavojingas. Taigi, gydymas spinduliais turi būti pravedamas griežtoje specialistų priežiūroje.

DĖMESIO!

Lietuvis lietuvui padėk! Pirkite 3402 Deodar St., Indiana Harbor, East Chicago, Ind., CASA ALVAREZ krautuvėje, kuri parduoda televizijas, tolimų ir trumpų bangų radijas, šaldytuvus, siuvamas mašinas ir visoklausius geros rūšies baldus. Nusipirkę neužmirškite pranešti, kad skaitėte šią rekomendaciją lietuvių katalikų dienraštyje "Drauge". Nuoširdžiai dėkoju ir tikiu, kad neužmiršite atsilankyti. Telefonas 6090.

DĖMESIO, SAVININKAI!

Nuostabiai piglai įdedamas automatiškas aliejinis apšildymas, pilnai su nauju 275 galonų tanku ir aptarnavimu tiktai už $198. Grynais pinigais arba pagal susitarimą.

HEIGHT REFRIGERATION CO.
Charlie Zarth Prop.
Šaukite: SKyline 5-4123

Greetings to all my friends and patrons

Alex Kolaski
TAVERN
LIQUOR - BEER - WINE
Cool and Pleasant surroundings
Private Family Entrance
1001 WEST 10th STREET
Tel. 9-9947
Michigan City, Indiana

CAPE COD INN
COCKTAIL LOUNGE

Užkandžiai
STEAK ir
VISTIENA
PIETŪS
Atsiveskite savo šeimą ir puikiai praleiskite laiką.
Privatus kambarys vestuvėms,, baliams, t. t.
139th ir AVENNUE O
Hegewisch, Illinois
JACK KURNIK, Prop.
Atdara kasdiena išskyrus pirmadienį

Skelbkitės "Drauge"

Mūsų Specialybė DŪRYS GARAŽAMS
Visokių rušių — Visokių dydžių
REZIDENCINIAI, KOMERCINIAI, INDUSTRINIAI, ir t. t.
Aptarnaujame visus artimus priemiesčius. Nemokamiems apskaičiavimams tel.
SNYDER DOOR COMPANY — Villa Park, Ill.
310 NORTH SUMMIT VILLA PARK 7264-R

DABAR ATIDARYTAS
CARBON'S RESTAURANT
Patiekia Žymiausius
Vokiškus ir Amerikoniškus "Cuisine" Valgius
"Taip kaip, kad jūs mėgstate"
Asmeniškai Prižiūrint
MICHAEL & ROSE ROSNER Naujų Vedėjų
FOX RIVEER GROVE, ILL. Šaukite: Gary 2061
NOrmal 7-9023 arba DOrchester 3-9737

SUTAUPYSITE
DAUG PINIGŲ
ĮSIGYSITE
GERESNIUS
GARANTUOTUS
NAMŲ REIKMENIS
IŠ PIRMOS
IR SENIAUSIOS
LIETUVIŲ
BENDROVĖS KRAUTUVĖS
KURIAI
40 METŲ VADOVAUJA
PATYRĘ ŽMONĖS.
VISUOMET KREIPKITĖS
Į ERDVIĄ IR PATOGIĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS
KRAUTUVĘ

PROGRESS FURNITURE Co
4181-83 ARCHER AVE.
Telef. LAfayette 3-3171
Brighton Parko Kolonijoje
Rakandai, Refrigeratoriai, Kaurai, Plovyklos, Televizijos,
Lengvi išmokėjimai pritaikomi visiems

John F. Eudeikis
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741-2 ir BIshop 7-9481
4330-34 South California Avenue
Telefonas BIshop 7-9719
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL.
1410 SO. 50th AVE. CICERO, ILL.
GRovehill 6-0142
HEmlock 4-2644
TOwihall 3-2109

LIŪDĖSIO VALANDOJ
Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojaus patarnaujam.

STEPONAS C. LACHAWICZ
2314 West 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270
PETRAS P. GURSKIS
659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 South 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Telephone YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
ANTANAS M. PHILLIPS
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EŽERSKIS
1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

PERKRAUSTAU BALDUS
VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ DISTANCIJŲ
TURIS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.
Tel. WAlbrook 5-9209

Kreditan pataisome
AUTOMOBILIUS
Darbas garantuojamas
Pagrindinis nudažymas
$22.50
Tiktai vieną savaitę giliuos su šiuo skelbimu
17th & Archer Ave. VI. 7-9676

VIEŠOS VARŽYBOS!
Kiekvieną sekmadienį 2 val. po pietų. Namų reikmenys, įrankiai, baldai, žaislai ir t. t. Įsidėmėkite! Aš jums parduosiu jūsų įvairius daiktus! Ką jūs turite?
STEIGER'S AUCTION SALE
Lake St., Rt. 20. Skersai nuo aerodromo — 4 mylios vakaruose nuo LaGrange Rd., Helmhurst, Illinois, Tel. Elmhurst 9229-J.

DĖMESIO, SAVININKAI!
Skambinkite mums šiandien dėl gazo ir aliejaus perstatymų; 1 dienos įvedimas. Ronald Glaves, Lake Forest 1044. Lake Forest Tin Shop. Waterbury Heating plants, oro ventiliacija, metalo plokščių darbas, specialūs darbai.

Vestuvinės Nuotraukos
Aukštos Rūšies Fotografijos
Mūsų Specialybė
Precin Photo Studio, Inc.
EDVARDAS J. ULIS, Sav.
4068 Archer Aveune
Telefonas VIrginia 7-2481

Tuoj išeina iš spaudos
RAUDONASIS TVANAS
Garsusis Igno Šeiniaus veikalas, turėjęs didelį pasisekimą Švedijoje, Danijoje ir Suomijoje, pagaliau pasirodo lietuviškai. Jame nepaprastai vaizdžiai aprašomas Lietuvos gyvenimas, užplūdus raudonajam tvanui.
Knyga turi 328 pusl. ir kaštuos $3.50. Kadangi jos spausdinamas labai ribotas kiekis, tad prašome visus, kurie yra suinteresuoti, jau dabar užsisakyti šiuo adresu:
STEPAS ZOBARSKAS
188 Logan St., Brooklyn, 8, N. Y.

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY
LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. VIctory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
RAŠTINĖ ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

Dėmesio namų savininkai!
FURNACES AND BOILERS
OIL OR COAL
Mes esame specialistai „conversion" darbuose. Pataisymai ir naujos dalys. Išvalymas ir aptarnavimas.
TEMPERATURE CONTROL CO.
Tel. SAcramento 2-7227
Mes dirbame mieste ir priemiestyje. Nemokami apskaičiavimai — FHA sąlygos.

ELK GROVE INN

Po naują vadovybe
GERAS MAISTAS IR GERIMAI ŠOKIAI
WARREN SPRINGER
CHICKEN-in-a Basket
Prancūziškai keptos bulves ir kopustai. Speciali kaina $1.50
SQUARE DANCE
Kiekvieną Penktad. ir Šeštad. vakarą
Atvykite kartu su draugais
HIGGINS ROAD
1 mylia į vakarus nuo State Road
Tel. CLearbrook 3-9862
Mes aptarnaujame vestuvems, bankietams, ir t. t.

DĖMESIO!
Telef. REpublic 7-5803
Kasdien nuo 2 val.
Sekmad. ir šventad. 9—2 v.
ADOMAS VAITKEVIČIUS
ANGLIŲ IR ALYVOS PARDAVIMAS
Visų rūšių namų apšildymo sistemų įvedimas, perdirbimas ir pataisymas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
* * *
ATLAS FUEL CO. atstovas
4919 So. Paulina St.
PRospect 6-7960

Diena Ateis, Kai Būsi Linksmas Sutaupęs!
Taigi, dabar pradėkite taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje. BRIGHTON SAVINGS & LOAN moka 3% pelno ant jūsų sutaupų.
Kiekvieno taupytojo indėliai apdrausti iki $10,000.00.
BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.
4071 Archer Ave. į vakarus nuo California Ave.
CHARLES ŽEKAS, Sec'y
OFISO VALANDOS:
Pirmad., antrad., penktad ir šešt. 9:00 ryto iki 4:30 p. p.
Trečiad. 9 ryto iki 12 v. d.
Ketvirtad. 9 ryto iki 8 vak.

PRADĖK TAUPYTI PAS...
MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4038 Archer Avenue Chicago 32, Ill.
Telefonas: LAfayette 3-6719
KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA IKI $10,000.00
Mokame Aukščiausius Dividendus
AUGUST SALDUKAS, Sekretorius

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių.
Didžiausias paminklams planų pasirinkimas mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

Pirmosios lentynos knyga

Mariaus Katiliškio "Užuovėja"

A. AUDRIUS, Cicero, Ill.

Paskutiniais metais mūsų prozoje, ypatingai kai kurių rašytojų kūriniuose, jaučiamos nemažos, vietomis net nervingos, pastangos mūsų beletristikos vagą sukti toliau nuo lietuviško kaimo buities vaizdavimo, lyg tematinis posūkis savaime reikštų žingsnį pirmyn Vakarų literatūros kranto link. Gal todėl, kad įsitikinta anos buities išsėmimu (Dobilas, Žemaitė, Vaižgantas, Krėvė ir kt.), o gal ir todėl, jog vytis Vakarus yra šuolinis, pradedama tikėti, kad pirmoji kliūtis brandinamam šuoliui esanti kaimas, nors sena ir kartota daugybę kartų, jog literatūros veikalo vertei jokia tematika, jokios idėjos nėra pirmaujančios. Tačiau, pasisakymas ir prieš grynai tematinį kėlimąsi į kitą krantą nebūtų nei teisingas, nei nuoširdus, nes ir šios pastangos liūdyja nepasidavimą nejieškojimui, kuris vistik negalėtų būti priežastimi užsimiršimo, kad mūsų proza tol, kol gyva bus bent viena tautos dalis, dažniau ar rečiau, atsigrįš ir grįš į kaimą, nors kiekvienai generacijai jis bus kitoks, gal kas kartą tolimesnis laiko ir nuotolio prasme, gal kas kartą primityvesnis naujų technikos gigantų šešėlyje. Mūsų literatūrą užtvenkti nuo kaimo manoma tiktai tautos mirties šiapus ir anapus atveju, o kad šis atvejis negalimas mes šaukiame ir tikime, nes tai yra tikėjimas laiko, tremties ir kančios prasmingumu.

Žmonių pulsas, palikęs anapusinį žemėj

Mariaus Katiliškio knyga yra dar vienas rimtas bei literatūriškai tikras grįžimas kaiman, kuriam labai prasmingai duotas "Užuovėjos" vardas, nes pirmaisiais knygos sakiniais tariant: "Anų valandų palaima apiankė mane. Ko nebetikėjau ir nebelaukiau ir tariausi tai viską seniai užmiršęs, kaip sušalusio miškinio obuolio skonį, kai jis, atneštas iš speigo ir atsileisdamas viduje, pakvipo saulėta palauke". "Užuovėja" daugelio bus mielai skaitoma ne todėl, kad smalsumas skaitantį ristų prie painaus supynimo, kurio čia nėra, bet todėl, kad skaitytojun spontaniškai įsilies knygos žmonių pulsas palikęs anapusinį žemėj kartu su Juozapu Dryža.

"Užuovėja", kuri yra impozantiška ir savo dydžiu bei pasižyminti kultūringa išore, padalinta į dvyliką pasakojimų tarp savęs surištų vietos ir daž nai veikėjų vienumu. Ypatingas ir nedažniausiai mūsų prozoje pasitaikąs reiškinys yra šių pasakojimų tarpusavis lygumas, atskirų knygos vietų kontrastiškas neišsimušimas iš visumos, o tai yra kultūringos rašytojo plunksnos ypatumas, rodąs literatūrinį subrendimą, skonį ir neretai darnią kompoziciją, kuria Katiliškio knyga tikrai gali pasidžiaugti, nors šiuos sakinius rašančiam atrodo, kad "Sniego" antroji (veiksminė) dalis, turinti daug geros novelės privalumų, vistik yra kūrybingiausia visoje knygoje ir prasišokanti. Šie pasakojimai, nors ir persunkti nemeluotu lyrizmu, yra grynai realistiniai, todėl ir į visą knygą galima, neabejotinai, žiūrėti realistiškomis akimis. Ir tenka pasakyti, jog "Uuovėjos" veikėjai yra nepaprasto gyvumo ir kraujo žmonės, lyg iš paties sodžiaus išrauti, kaip šakoti medžiai, įtikiną skaitytoją savo buvimu; ar tai būtų autoriaus, tur būt, daugiausiai mėgstamas Vaitiškis, ar simpatingas daug eibių patyręs žydas Elijas, ar padauža Valius, ar nelaimingasis Pranis; visi jie visose situacijose yra gyvi ir žmogiški. Kiekvienoje "Užuovėjos" detalėje aiškiai matosi didelis vaizduojamo objekto pažinimas, o tai, be abejo, kiekvienam geram literatūros kūriniui privaloma.

Psichologinis pastabumas

Sunku būtų šią knygą žanriniai apibrėžti: tai lyg lietuviškieji "Kaimiečiai", pagaliau gal per iškilmingas žodis būtų epo pėja, tačiau josios žymių "Užuovėja" turi. Vienaip ar kitaip šią knygą apibūdinant negalima ja nesidžiaugti, nors kaip ir visur ir visuomet yra dalykų, kurie daugiau ar mažiau knygos lygio pakėlimui nepasitarnauja. Ne be pagrindo būtų galima suminėti prozai būtinos, tampriau pririšančios intrygos stoką ir kartais per didelį ištęsimą, pristabdantį įvykius bei veiksmą, ypatingai, jog vieno ir antro nebūtų buvę sunku autoriui išvengti, kadangi yra vietų ("Linarūtė", "Sniegas") liudyjančių ir tąjį teigimą patvirtinančių. Ir kaip tik šiose vietose Katiliškis labiausiai parodo didelį psichologinį pastabumą ir mokėjimą tiesiog meistriškai nutraukti pasakojimo eigą, savyje, kaip anksčiau buvo prasitarta, turinčią daug novelinio elemento.

Žodingiausias prozaikas

Negalima nepaminėti rašytojo neeilinio žodingumo, pasižyminčio ne didele "kvietkelinių" bei "ūlytėlinių" barbarizmų krūva, bet savais, nors gal ir neįprastais išsireiškimais, kuriais pavadinti net atskiri pasakojimai: Nedermė, Atuorėtis ir kt. Todėl Katiliškis laikytinas vienu iš pačių žodingiausių lietuvių prozaikų, kas kartą randančių naują bei spalvingą, nenuvalkiotą išsireiškimą, nes kiekvienu atveju barbarizmas yra nepageidaujamas įsibrovėlis. Tenka net stebėtis autoriaus žodiniu nesikartojimu, nes vargiai būtų galima surasti vienas kitam panašių išreiškimų, o tai įrodo, kad kyla buvo rašyta ne tik su dideliu vaizduojamo dalyko pažinimu, bet ir nemažesniu apdairumu bei kruopštumu, ko neretai pasigendama kitų autorių kūryboje. Stiliaus prasme Katiliškio knyga — be priekaištų.

Grįžimas kaiman

Įdomus yra ir autoriaus grįžimas kaiman. Jis negrįžta, kaip Savickis nesuinteresuotu pašaliniu stebėtoju, bet visa savo būtybe, atrodo, esąs tarpe visų savo knygos laimingų ir nelaimingų herojų, tačiau ne stebėtoju, bet objektyviu jų buities liūdytoju. Todėl "Užuovėjoje" nėra žmonių padalinimo į teigiamuosius ir neigiamuosius, nėra grožinėj literatūrėj vengtino sauso didaktiškumo, bet yra daug tikro nesumeluoto žmogiškumo, kuris knygai suteikia sodraus van gogh'iško įspūdžio. Čia gal ir slypi pagrindinis "Užuovėjos" savitumo bruožas.

Niuansuotas peisažas

Be žmogaus stambią vietą šioje knygoje, kaip paprastai šio pobūdžio veikaluose, užima gamta. Pagrįstai yra pastebėta, jog mūsų prozaikai gerai sugeba sukurti savo veikalų foną arba peisažą. Katiliškis čia nėra išimtis, tačiau jam daug kur pavyksta net iš labiausiai nuvalkiotų gamtinių reiškinių išsunkti naują ir stipriai niuansuotą spalvą. Štai jo saulėlydis "Atuorėtyje": "Saulė sviro žemyn. Rodėsi, jog ji sukasi, kaip tekinis ir tartum nuo perkaitimo raudona. Vis greičiau ir arčiau miško. Kai nori pabaigti — ji kaip ant piktumo riedėte rieda. O didelė, nelyginant sėtuvė. Liko tik patsai rėžio įlonys, kur drėgmės per akis užteko ir miežiai iš trąšumo pradėjo gesti sukritę".

Kai kas Katiliškio "Užuovėjoje" jieškos painios problematikos arba filosofavimo. To Katiliškio knygoje neras: šio veikalo problematika yra pačiuose knygos žmonėse ir jų veiksmuose, nes autorius neiškrypsta iš savo jau daug kur beveik grynai realistinės vagos.

Katiliškio paskutiniausias žodis "Užuovėja" nėra pripuolamas, bet turbūt ilgai brandintas, todėl jis yra dėmesinantis geros knygos išsiilgusiam skaitytojui ir priklausąs pirmąjai mūsų literatūros lentynai.

(Marius Katiliškis. UŽUOVĖJA. Išleido Terra. Viršelis, titulinis puslapis ir iliustracijos Romo Viesulo; 360 p.)

Dail. Z. Kolba — Šv. Jurgis, vitražas Kennebunk Porto pranciškonų koplyčiai

NAUJA Č. GRINCEVIČIAUS KNYGA

Česlovo Grincevičiaus knyga **"Vidurnakčio vargonai"** šį šeštadienį išeina iš spaudos. Leidžia Liet. Knygos Klubas. Viršelio aplankas papuoštas dviem T. Valiaus medžio raižiniais. Knygoje telpa dvylika, kaip autorius jas apibudina,

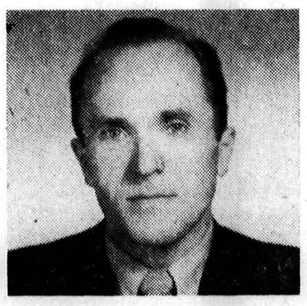

Česlovas Grincevičius

neįtikėtinų istorijų. Česlovas Grincevičius yra kėdainietis, vidurio augštaitis, iš Josvainių. Pradinį mokslą ėjo Josvainiuose, gimnaziją lankė Kėdainiuose ir Kaune Vytauto Did. Universiteto teol.-filos. ir humanitarinių mokslų fakultete studijavo literatūrą ir teatro mokslą, vėl au, karo metu, filosofijos fak. naujai įvestą bibliologiją. Pastarajai mokslo disciplinai jį paskatino jo buvęs profesorius St. Šalkauskis, A. Grincevičiaus žodžiais, šviesiausia asmenybė kokį gyvenime yra sutikęs. Studijuodamas ir bendradarbiaudamas su didžiuoju mūsų bibliografu prof. Vac. Biržiška, buvo atsidėjęs dirbti lietuviškos knygos mokslui — bibliografijai. Karo metu prof. V. Biržiškos, V. D. Universiteto bibliotekos direktoriaus, buvo dešinioji ranka.

Tremty penkerius metus gyveno Salzburge, Austrijoj. Ten dirbo visokį lietuvišką darbą: visuomeninį, redagavo Austrijos lietuvių spaudą, mokytojavo ir buvo vicedirektorium lietuvių gimnazijoj. Ten gyvendamas artimai susidraugavo su prof. V. Krėve, ir toji draugystė paskatino jieškoti kitų kelių, naujų priemonių atiduoti savo duoklę savajai kultūrai. Lietuviškosios knygos mokslui — bibliografijai, kur ai reikėjo ilgo ir kruopštaus pasiruošimo, kai jau tas buvo pasiekta, nebuvo galima atsidėti — būnant už Lietuvos ribų, kelias buvo užkirstas. Bet nieko neveikti — nusikaltimas. Ryžosi pajieškoti savy kitų sugebėjimų, kitokiu būdu atsidėti lietuviškos knygos puoselėjimui. Čia ir buvo lemiamas V. Krėvės žodis, kad Grincevičius ėmė spausdinti periodikoj beletristiką ir Liet. Žodžio novelės konkurse laimėjo premiją. Taigi jo kelias į knygą kiek kitoks, nei paprastai esti, ir apsisprendimas už kūrybą iškilo vėlau.

Grincevičius nenoriai pasakoja, linkęs viešumos vengti. Tačiau dar Lietuvoj buvo žinomas tarp draugų kaip nepataisomas entuziastas, mėgėjas gamtos, kelionių. Būdamas studentu, per tris atostogų vasaras, net neradęs tam pritariančių draugų, pats vienas apkeliavo Lietuvą. Daugiausia pėsčias, vėliau baidare išlandžiojo užmirštus kampelius Rytų Augstaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos ežerų labirintuose, Nemuno, Nevėžio, Dubysos baseino upelius, Kuršių Neringą. Austrijoj buvo pasidaręs laipiotoju alpinistu. Alpės jam padarė tokį didelį įspūdį, jog tas stipriai atsiliepia ir matyti iš kalnų bei kalniečių žmonių aprašymo ir kaikuriose šioj knygoj atspausdintose novelėse. Tas vagabundiškas ("vagabundų" jį vadino kaikurie jo geri draugai Lietuvoj) palinkimas keliauti tėra pas jį ir dabar, Amerikoje. Nesą tik tam laiko ir vėl neturįs draugų.

Antroji didelė jo silpnybė yra muzika ir teatras. Tas meno šakas jis stato augščiau kitų. Džiaugiasi galėjęs gyventi Salzburge, ne tik kad tai yra vienas gražiausių Europos kampelių, bet kad ten didžiojo Mozarto atminimas tėra gyvas kaip niekur kitur, kad ten kasmet penkios savaitės skiriamos pasaulinio masto muzikos ir teatro šventei, kada suvažiuoja didžiausi pasaulio muzikai, solistai, teatralai. Tuo laiku metai iš metų vis kartojamas Max Reinhardto pastatytasis H. von Hofmannstahl "Jedermann", didingiausias spektaklis, kada kokį jam yra kur tekę matyti.

Jaunojo galiūno keliu

Nors ir šiltoje šeimų atmosferoje auginama mūsų jaunoji karta, tačiau filmuose bežiūrėdama — iš apsukraus detektyvo ar iš sumanaus nuotykininko, o televizijoje — iš vikraus ir drąsaus kaubojo, kuria savo idealizuojamo herojaus sąvoką.

Jaučiame būtiną reikalą jaunųjų charakterio ugdymo tarpsnį papildyti moralinio herojaus pavyzdžiu. Ir čia mums ateina pagalbon nuostabi didžiojo auklėtojo Jono Bosko sistema, iš priemiesčių ar kitokių skurdo vaikų išauklėjusi tvirto charakterio jaunuolių, kurių vieno gyvenimas aprašytas naujai išėjusioje knygoje **"Jaunojo galiūno keliu"**.

Tai gyvenimas **pal. Domininko Savio,** betarpio mokinio Jono Bosko. Paėmus knygą į akis krinta nuostabiai puošnus jos išleidimas. Knygoje, turinčioje 157 puslapius, yra daugiau, kaip 60 spalvotų paveikslų ir apie kita tiek puošniai pieštu pirmųjų skyriaus raidžių, bei skyriaus pabaigos ornamentų. Tą gali padaryti tik turinti puikią spaustuvę saleziečių bendruomenė, leidžianti knygas **dailininko V. Aleksandravičiaus** priežiūroje.

Domininkas Savio mirė jaunas, vos penkiolikos metų. Taigi, jo gyvenimas — jauno mokslevio, savo draugų tarpe, kaip ir kiekvieno kito, be ypatingų staigmenų, tik su tuo nenuvaldomu troškimu siekti tobulybės, ugdyti savo būdą, artėti prie savo idealo. Pats kun. Jonas Bosko prašomas, jaunuoliui nurodė šventumo paslaptį šiomis taisyklėmis:

1. Būk visuomet ramus, nesileisdamas į kraštutinumus, nes dvasios audroj negalima tiksliai girdėti Viešpaties balso.
2. Būk pastoviai linksmas.
3. Stropiai atlik gero katoliko ir moksleivio pareigas.
4. Pagaliau, stenkis į gerą patraukti savo draugus.

Domininkas Savio tiek uoliai veržėsi tomis nurodytomis gairėmis, kad net buvo savo draugų tarpe įsteigęs draugijėlę, kurioje narių šūkis buvo: "Visur ir visuomet stropūs, pirmutiniai!"

Domininkas Savio nukreipiamas tobulumo siekti jaunam dabarties žmogui daugiau reko menduotinomis priemonėmis. Kartą jis nuėjo pas savo auklėtoją su prašymu:

— Don Bosko, ar negalėtumėte man leisti kas šeštadienį pasninkauti Marijos garbei?

— Ne, — atsako Bosko.

— Ar negalėčiau, tėveli, nors ašutinę dėvėti, — vėl klausia jis kitu kartu.

— Ne, ne! Ne tau ašutinė, — atsako šypsodamasis šventasis ir susirūpinusiam berniukui, mąstančiam, koks gi jam belieka kelias, pasako:

— Atgaila, kurios Viešpats iš tavęs reikalauja, tai paklusnumas. Daryk, ką vyresnieji tau įsako, ir užteks!

Knygos autorius Pranas Gavėnas, S. D. B., labai kruopščiai veikalą parašęs, trumpais, lengvais, jaunimui labiau prieinamais sakiniais, įterpdamas daug gyvų pavyzdžių iš to tauraus jaunuolio gyvenimo. Gal vietomis ir kiek nukrypsta į sausesnį didaktiką, bet religinę literatūra besidomintiems, tai nebus apsunkinimas.

Šeimose, kur yra paaugančių jaunuolių, ši knyga bus puošnus ir vertingas įnašas mūsų jaunųjų bibliotekėlėn. Mums, lietuviams, dar tuo ji įdomi, kad joje suminimas ir lietuvis, sekęs Domininko Savio pėdomis — **Petras Perkumas.** Italijoje išleistas jo gyvenimo aprašymas, baigiamas tą lietuvį iškeliant pavyzdžiu kitiems, džiaugsmingai apie jį atsiliepiant: "Ir mes, amatininkai, turim savo Domininką Savio".

Skaitymas naujai išleistos knygos "Jaunojo galiūno keliu" jaunuolius palenks eiti keliu, kurį šios knygos įžangoj išreiškia **vysk. V. Brizgys** žodžiais:

— Per šviesią ir nekaltai žydinčią jaunystę ženkite į žmogaus gyvenimo tikrovę, jo kovas ir pergales. —**J. Pr.**

KRONIKA

● **Kun. J. A. Karalius** iš Shenandoah Pa., jieško rimtų biografų, kurie galėtų parašyti vyskupo M. Valančiaus ir O. V. Milašiaus biografijas. Taip pat, jeigu kas suorganizuotų Lietuvos Katalikų Istorijos tyrimą ir rašymą, jis prie to darbo tūkstančio dolerių auka prisidėtų.

● **V. Baltrušaitis,** nors dirbdamas įmonėje, Los Angeles mieste, randa laiko prisidėti prie lietuvių kultūrinio veikimo: diriguoja chorą, talkina su režisavimu scenoje statomų dalykų, vaidina, dainuoja solo. Jau apie 15 metų, kaip su mažomis pertraukomis, dirba chorų vadovo darbą.

● **Dr. A. Šešplaukis Tyruolis** ruošia pasaulinės katalikų poezijos antologiją. Ją jis pradės Šv. Pranciškaus "Saulės Himnu" ir baigs Amerikos katalikų moderniąja lyrika.

● **Ignas Šlapelis,** pagal El Greco piešinį, sukūrė Madonos paveiklą, kurį padovanoja Šv. Kazimiero seserims, atsidėkodamas už parodytą jam prielankumą.

● **M. Mondeikaitė,** jauna muzikė, kas sekmadienį šv. Antano par. bažnyčioje, Ciceroje, paįvairina pamaldas Bizet, Bacho, net Sibelijaus ir kitais kūriniais.

PATIKSLINIMAS

Straipsnyje apie muziką J. Bertulį buvo suminėta apie jo dėstymą Leipcigo konservatorijoje. Dėstyti nurodytus straipsnyje dalykus jis buvo pakviestas, bet buvo tuč tuojau atstatytas, kai vadovybė sužinojo, kad mūsų muzikas nėra Vokietijos pilietis; pamokų minėtoje konservatorijoje dar nebuvo pradėjęs.

JAV išleido 11,840 knygų

Praeitais metais (1952) JAVse buvo išleista 11,840 įvairių pavadinimų knygų ir spaudinių. Tai rekordinis skaičius, pralenkiąs net ir 1940 metus, kada buvo išleista 11,328. Iš 1952 metais išleistųjų spaudinių buvo išleista naujų knygų 9,399. Padidėjo skaičius jaunimui skirtos literatūros, biografijų, religinių knygų ir, šiek tiek: tik 25-mis naujomis knygomis, padidėjo beletristikos leidimas.

Spaudos savaitė

JAV-bių Katalikų Vyrų organizuojama geros spaudos savaitė bus vasario 22—28 dienomis. Jai parinktas šūkis: "Tiesa padarys jus laisvais".

Naujas Maritaino veikalas

Modernusis filosofas Jacques Maritain pasirodė su nauja knyga: "The Range of Reason". Čia sudėta septyniolika studijų (essays) žmogaus pažinimo klausimais.